Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...абрийн 21-һээ гарана | № 291 (14096) | 1975 оной декабриин 13, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй съездые ажалай амжалтаар угтая!

...нцын леспромхозой жолоошодой дунда КПСС-эй ... съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүры... Юрий Устинович Морозов һара бүри уридлана. ...РАГ ДЭЭРЭ: Ю. Морозов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...РҮҮ АРГЫН ҮРЭ ЕХЭ

...ССС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын ... дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Барга... леспромхозой модошод ажалай үшөө нэгэ ам... алта ... Эдэнэр табан жэлэй туршада Эхэ орондоо 1 ... 862,2 кубометр модо бэлэдхэжэ, хараалһан ...э даабаряа болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргэ...даһан байгаа. Тиин байгша оной дүүрэтэр түсэбһөө ...арадай ажахыда 90 мянган кубометр модо бэ...э гэһэн шэнэ уялга абаа бэлэй.

...промхозой коллектив ...бэлэдхэхэ ноябрь һа... түсэбые хэдэн үдэ... ...рид дүүргэжэ, арадай ... хэрэглэмжэдэ 29 ... кубометр барилгын ...ульгээһэн байна. Модо ...гшэдэй дунда дэлгэр... ...рысөөндэ Гусихын, ...иин пунктнуудай кол... ...үүд түрүүлжэ ябана. ...ииин пунктын кол... үшөө август һарада ...жэлэйнгээ түсэб тү..., жэлэй дүүрэтэр тү...гадуур хэдэн мянгаад ...р модо бэлэдхэхэ ...ялга абаа һэн. Мүн ... модошод юһэдэхи ... жэлэйнгээ түсэб ок... һарада сүм дүүргэһэн ...а мэдээсэһэн байгаа. Манай леспромхозой ...ришэдэй дундаһаа ...нктын коллектив һайн ...атай ябана. Бага ком... бригадануудые уда...ад В. И. Тормозов, ... Яричин, И. С. Додо... П. Плетнев, В. Т. ...ец, (Лебяжиин), ... Грязин, В. П. Фе... М. Е. Трегубов (Гу...) гэгшэд ноябрь һарада ...идаа адли шударгы ... ажаллажа гараба,— ...спромхозой парткомой ...рь К. Е. Заварухин ...

...лай амжалта, илалтын ...өрөө ерэдэггүйн мэ... Энээнии оролдосото ... туйлаха хэрэгтэй. ...шарта Гусихын лесо... коммунист Н. Ф. ...диновай хүтэлбэрил...үү бригадын туйлаһан ...а тодо гэршэ боложо ... һаяхан үнгэрһэн ай... партийна конферен... делегат байһан ... Хайрутдинов брига... ажал хэрэг тухай ...оор хөөрөө һэн. ...инь гэшүүн бүхэн аба...тын дүүргэлтэ яагаад ...б, тэрэнэй тула юу ...һанаа эли тодоор ... байна. Модо бэлэд... хэрэгтэй гол мэргэ...дые хүн бүхэниинь ...хай. Тиимэһээ хэ...е оньһото хюрөөгөөр ...агааха. тракторта ... модо таллуулха, он... хүдэлмэри хэжэ ша...ратай. Үшөө тиихэдэ ... сагые хүсэд дүүрэ...аг ехэтэйгээр хэрэг... — гол зорилго болон...

...бүтэдын олондо һай...ань мэдээжэ һэн. Нэн ... леспромхозой инже... ...хническэ хүдэлмэри... Хайрутдиновай бригадын баян дүршэлые олоной шадабари болгохын тула яһала оролдоо.

— Манай пунктда модо бэлэдхэлгын шэнэ аргын нэбтэрүүлэгдэхэдэ, түрүүшын үедэ элдэб бэрхэшээл тохёолдоһон юм. Ушарынь гэхэдэ, модо бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлдэг хүнүүд харгыдаа ехэ сагаа гээдэг байгаа. Ажалай шэнэ аргада ороходоо, хүдэлмэришэд долоон хоногойнгоо табыень гэр бүлэһөө холо, тайгада байгаад ажаллаха болоһон. Эндэл хүтэлбэрилэгшэд модошодой ажал һайнаар эмхидхэжэ, байра байдалыень һайжаруулха хэрэгтэ һаналаа табидаг байгаабди,—гэжэ Гусихын пунктын начальник Б. Я. Шрагер хөөрэнэ.

Ажалай шэнэ гуримай аша үрэ ехэтэй байхань түрүүшын үдэрһөө эли болоо һэн. Жэшээнь, Голондокон гэжэ участогта автомашинанууд үглөө эртэһээ эхилээд, үдэшын харанхы болотор модо шэрэлгэ дээрэ ашаглагдаа. Иигэжэ хүдэлмэринь халаан хахадта эмхидхэгдэхэдээ, даабари холо үлүүлэгдэжэ захалаа. Энэ түрүү дүршэл бултанда һайшаагдажа, пунктын ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлһэн байха юм. Пунктын модошод ерэхэ жэлдэ энэ аргаараа ажаллаха зорилготой.

Мүнөө Гусихын мастерска участогууд, модо бэлэдхэгшэдэй бригаданууд, автомашинын жолоошод, цехүүд КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан, коммунист С. С. Чирковой хүтэлбэрилдэг мастерска участогта коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэ һаяхан олгогдоһон байна. Мүн «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто коммунистнууд Г. Я. Скулкинай, Н. Ф. Хайрутдиновай бригаданууд, модо унагаагша В. Д. Ткаченко гэгшэд ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Үбэлэй хүйтэнэй шангадажа, үдэрэй эгээл богони болоошье һаа, Баргажанай леспромхозой участогуудта социалис мүрысөөн улам үргэдэнэ. Халаанайнгаа даабари холо үлүүлһэн түрүүшүүлэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржол байнхай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

УЛААН-ҮДЭ ГОРОДОЙ XXXVII ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театр соо Улаан-Үдэ городой XXXVII партийна конференци үсэгэлдэр 10 часта хүдэлмэреэ эхилһэн байна. Энэ конференцидэ 524 делегат хабаадалсаа.

КПСС-эй городской комитедэй нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** конференци нээбэ. Конференциин президиум һунгагдаа.

Делегат, ЛВРЗ-гэй токарь, Социалис Ажалай Герой **Б. З. Поздеев** городской партийна конференциин Хүндэлэлэй президиумдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрое КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **Л. И. Брежнев** түрүүтэйгээр һунгаха дурадхал оруулба. Энэ дурадхалыень конференцидэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Конференциин мандатна комисси, секретариат, редакционно комисси һунгагдаба. Һүүлээрнь иимэ зүбшэгдэхэ зүйлнүүд баталагдаба:

КПСС-эй горкомой тоосоото элидхэл.

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл.

КПСС-эй городской комитедэй һунгалтанууд.

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин һунгалтанууд.

Партиин городской комитедэй тоосоото элидхэл КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** хэбэ.

Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл комиссиин түрүүлэгшэ **М. И. Смолина** хээ.

Партийна конференциин делегадуудые Улаан-Үдэ хотын пионернүүдэй, комсомолой болон залуушуулай түлөөлэгшэд амаршалба. «Агууехэ Ленинэй тугые дээрэ үргэжэ ябахабди» гэһэн тэдэнэй хонгёо үгэнүүд тангариг мэтэ зэдэлбэ.

Һүүлээрнь тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. Үглөөнэй заседани дээрэ КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Чукаев**, Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой парткомой секретарь **В. Б. Нимаев**, «Электромашина» заводой директор **П. Н. Бурлов**, мяха-консервын комбинадай слесарь, Социалис Ажалай Герой **В. И. Немочин** гэгшэд үгэ хэлээ.

Конференци мандатна комиссиин элидхэл шагнажа, тэрэниие баталаа. Комиссиин түрүүлэгшэ **А. Х. Насыров** элидхэл хэһэн байна.

Конференциин үдэшын заседани дээрэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партийна бюрогой секретарь **Е. Н. Корягина**, Улаан-Үдын авиазаводой слесарь **В. Ц. Хунгуреев**, Зүүн Сибириин технологическа институдай ректор **Д. Ш. Фролов**, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай директор **О. Б. Плоткин**, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй главна инженер **Л. В. Потапов**, Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Н. Г. Дамдинов**, 46-дахи дунда һургуулиин партийна организациин секретарь **Н. И. Обидиентова**, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. П. Убеев**, делегат **А. Н. Колиниченко**, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Тимашов**, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай профкомой түрүүлэгшэ **В. А. Агалова** гэгшэд үгэ хэлээ.

Конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлээ.

Партиин горкомой тоосоото элидхэл тушаа делегадууд дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые конференци баталаа.

Удаань делегадууд зүбшэхэ зүйлэй удаадахи асуудалнуудые хэлсэжэ эхилбэ. КПСС-эй горком болон шалгалтын комисси шэнээр һунгагдаба.

Энээгээр Улаан-Үдэ городой XXXVII партийна конференци хүдэлмэреэ дүүргээ. Делегадууд бодожо, «Интернационал» гимн дуулаа.

XXXVII ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ ҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ БҮРИДЭЛ

КПСС-эй ГОРКОМОЙ ГЭШҮҮД

Арсентьев Г. П.
Алексеев А. И.
Аржанов В. И.
Ангапов С. В.
Агишев А. Н.
Алексеева В. С.
Басаев Г. Д.
Богданов А. И.
Беляков А. М.
Балдуев А. Ц.
Бодопросто Р. К.
Бизьяева Л. Э.
Буркова Л. В.
Воронов В. Б.
Борисов Г. О.
Балжир Л. М.
Бодров В. М.
Балтуева М. В.
Болдонов Л. Л.
Базаров В. Б.
Баронова Н. М.
Бузаева С. В.
Восканянц К. А.
Воронин В. Л.
Гайдук Н. А.
Даширабданов Д. Р.
Данилов В. И.
Демченко В. М.
Еронов Д. Р.
Емельянов М. М.
Жиделев В. П.
Заикина В. В.
Игнатьева Н. Н.
Иванов С. Ф.
Иванова Н. А.
Каляев Е. В.
Кашкин Л. Н.
Казазаева В. А.
Ковалев П. И.
Колесников В. Г.
Кузнецов Н. И.
Калашников И. К.
Кузин Н. Е.
Корягина Е. Н.
Кренделёв Ф. П.
Колиниченко А. Н.
Ламинов Ю. П.
Леонов В. М.
Лебедев А. А.
Лоскутов Н. Н.
Лысенко В. А.
Лучникова Г. И.
Лапин В. И.
Лисичников А. И.
Модогоев А. У.
Муха В. Н.
Мульченко Е. И.
Маркова Г. М.
Неганов М. И.
Немочин В. И.
Нимаев В. Ч.
Нимаев В. Б.
Насыров А. Х.
Нанзатов Ю. Б.
Пивоваров Н. Б.
Подлеснов В. Ф.
Пержанова С. У.
Потехин В. Ф.
Перепанов С. С.
Петров А. Н.
Ринчино Д.-Ц.
Рыбин М. К.
Ринчинова А. П.
Семенов Б. С.
Серебряков С. М.
Сытов П. С.
Сороковикова П. И.
Серебряков Ф. Ф.
Сосновская Э. И.
Сергеев Г. М.
Тимашов В. С.
Тетерин Е. В.
Уланов В. А.
Убеев В. П.
Уваров М. И.
Фролов Д. Ш.
Хлыстова М. Н.
Халзагаров М. И.
Чукаев А. Д.
Шарова А. А.
Шаронов П. Ф.
Шикуло Д. А.
Югов В. П.
Ячменева Г. К.
Яхунаев Д. Ш.

КПСС-эй горкомой гэшүүндэ кандидадууд

Аюрзанаев И. Ц.
Бодров В. И.
Баландина Л. С.
Бодонов О. Н.
Белых О. Д.
Головина Т. С.
Жалсанов Б. И.
Железняков Ю. В.
Иванов Ю. И.
Костриков А. П.
Киселев Л. П.
Коптелов Е. В.
Малютина Л. А.
Мантатов В. В.
Миронова С. Ф.
Никифоров С. И.
Орликов В. Л.
Плоткин О. Б.
Рожкова А. А.
Ткач М. Т.
Турунхаева Н. И.
Упхонов М. Г.
Фортуна И. И.
Чукреева Г. Е.
Шапиро А. П.
Шумилов В. Ф.
Шахов Н. Г.

Городской партийна организациин шалгалтын комисси

Аюшеев Ц. Ж.
Бардаханова Г. А.
Белобородов В. Г.
Багинов М. В.
Бадеева Е. В.
Багатуев В. Б.
Истомина Л. Ф.
Ковалева Э. К.
Крылова Г. Н.
Мылзенов В. С.
Няголов Г. Т.
Преловская С. В.
Тимин А. С.
Цыбикжапов Ц. Д.
Шестакова В. П.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ХАРАДАГГҮЙШҮҮЛЭЙ БҮХЭРОССИН БҮЛГЭМЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэридөө үндэр амжалта туйлаһанайнь түлөө, тэрэшэлэн Харадаггүйшүүлэй бүхэроссин бүлгэмэй (ВОС) байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Баирова Аграфена Баировнае — Улаан-Үдын һуралсал-үйлэдбэриин предприятиин хүдэлмэришэн.

Бутылин Савелий Савельевичые — Улаан-Үдын һуралсал-үйлэдбэриин предприятиин хүдэлмэришэн.

Мункуев Михаил Чагдуровичые — Улаан-Үдын һуралсал-үйлэдбэриин предприятиин хүдэлмэришэн.

Серебренников Илья Даниловичые — Сэлэнгын территориальна эхин эмхиин түрүүлэгшэ.

Эрдынеев Рыгзын Эрдынеевичые — Яруунын территориальна эхин эмхиин түрүүлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1975 оной декабриин 12.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д-Ц. РИНЧИНОЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, профсоюзай болон ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь, мүн түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, профсоюзуудай Буряадай областной соведэй секретарь нүхэр **Ринчино** Даша-Цырениие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1975 оной декабриин 12.

КПСС-эй горкомой пленум

Партиин Улаан-Үдын горкомой эмхидхэлэй пленум боложо, КПСС-эй горкомой бюро һунгагдаа. Горкомой бюрогой гэшүүдээр ба нэгэдэхи секретаряар **А. М. Беляков**, хоёрдохи секретаряар **С. В. Ангапов**, секретаряар **Л. Н. Кашкин** һунгагдаба. Бюрогой гэшүүдээр **В. Б. Базаров, К. А. Восканянц, А. Н. Колиниченко, В. М. Леонов, А. Х. Насыров, М. И. Неганов, С. М. Серебряков, В. С. Тимашов, В. П. Убеев, А. Д. Чукаев** гэгшэд һунгагдаһан байна.

Партиин горкомой таһагуудые даагшадаар иимэ хүнүүд баталагдаба: партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин — **А. Х. Насыров**, пропаганда ба агитациин — **В. В. Заикина**, промышленно-транспортын — **В. Ч. Нимаев**, барилгын — **В. Г. Колесников**, захиргаанай, худалдаа наймаанай, финансова — **В. М. Бодров**, юрэнхы — **А. А. Рожкова**.

• •

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр **Г. Т. Няголов** баталагдаа.

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси

БАЯЛИГАА АРЬБАДХАХА, ЭКОНОМИКОЁО БЭХИЖҮҮЛХЭ

Россин арадуудай түлөөлэгшэд экономикоёо нарижуулан һайжаруулха, нөөсэ аргануудаа үлэмжэ һайнаар ашаглаха, хүдэлмэриин шанар ба ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга замуудые ээн ёһоор, зохёохы оршон байдалда зүбшэн хэлсэбэ.

Депутадууд болон айлшад нүхэд **А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов** гэгшэдые үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаһан байна.

РСФСР-эй арадай ажахые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай, РСФСР-эй 1976 оной гүрэнэй бюджет тухай ба 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэнэй үргэлжэлһэн тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **В. А. Котельников** соносхобо.

Смоленскэ областиин Починковско районой «Россия» колхозой түрүүлэгшэ, депутат **А. А. Тимофеев** трибунада гарана. Москвада КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэреэ эхилтэр хоёр һара үлүүтэйхэн саг үлэбэ гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Ленинскэ партиин съезд бүхэн — туйлай ехэ удха шанартай түүхэтэ хэрэг, ороной болон уласхоорондын бүхы коммунис хүдэлөөнэй ажабайдалда шухала шата мүн. Дотоодын ба гадаадын политикын талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрогой зохёон хараалһан партиин гол хараа шугамай тон зүб, сэсэ мэргэн байһыень КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр үнгэрһэн замые эрьен харахадаа, бидэ мүнөөдэр эли тодоор үнэншэн харанабди.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй, 1976 оной гүрэнэй бюджедэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, эдэ түсэб болон бюджет ниитэ гүрэнэй аша туһые, нютагай эрхэ байдалые бүримүһэн хараада абана, автономито республика бүхэнэй, область, хизаар бүхэнэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал хангана гэжэ КПСС-эй Коми обкомой секретарь, депутат **А. А. Попов** хэлэһэн үгэ соогоо онсолон тэмдэглээ.

1975 оной дүүрэхээ байхада Эхэ оронойимнай ажал хэрэгүүд омог баяртай мэдээсэлнүүдээр баян гэжэ Кемеровскэ областиин Таштагол городой № 2 дунда һургуулиин директорэй һуралсал-хүмүүжүүлгын талаар орлогшо, депутат **Л. В. Плотникова** хэлээ.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ нэрлэгдэһэн энэ жэл хадаа эхэнэрнүүдые ниитын ажабайдалай али бүхы һалбаринуудта бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулха, шэнэ ажал хэрэгүүдтэ, илалта туйлалтануудта зоригжуулха тушаа хэгдэһэн туйлай ехэ хүдэлмэридэ үрэ дүн табина гээд тэрэ хэлээ. Эхэ оромнай манай ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэнэ. Бидэнэр тухай саг үргэлжын анхарал хандуулна, эсэгэ ёһоной оролдолго гаргана. Иимэ анхарал оролдолгодонь совет эхэнэрнүүд шэн габьяата ажалаараа харюусана.

Совет Чувашай ажалшад КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр тодорхойлогдоһон үйлэдбэринүүдые бариха тушаа даалгабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ гэжэ Чувашай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, депутат **Л. П. Прокопьев** хэлэһэн байна. Чебоксарай промышленна тракторнуудые бүтээдэг заводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада тушаагдаа. Чебоксарай ГЭС-эй барилга үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Энэ станци хадаа арбадахи табан жэл соо түрүүшын промышленна элшэ хүсэ үгэхэ ёһотой.

Манай ороной эрдэмтэдтэ 1975 он үшөө юугээрээ гайхамшагтай байгааб гэхэдэ, энэ жэлдэ СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй ой тэмдэглэгдээ бшуу гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, депутат **Г. И. Марчук** тэмдэглээ. Томо гол шэнжэлгэнүүдые улам саашадань хүгжөөхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, үйлэдбэритэй эрдэм наукын холбоо барисаае һайжаруулха ябадалтай холбоотой шэнэ шухала зорилгонууд оронойимнай эрдэмтэдэй урда табигдаһан байгаа.

Примориин хизаарай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **И. И. Штодин** иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Алас-Дурна зүгые хүгжөөхэ тухай Коммунис партиин, Советскэ правительствын гаргадаг саг үргэлжын анхарал оролдолго энэ районой промышленностиие, хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгоһон байна.

КПСС-эй XXV съездын нээгдэтэр түрүүшын автомобильнуудые гаргаха гэһэн социалис уялгануудаа КамАЗ-ай олон мянган коллективэй хайшан гээд дүүргэжэ байһан тухай, мүнөө үеын шэнэ город барижа байһан тухай сессиин трибуна дээрэһээ КПСС-эй Набережно-Челнинскэ горкомой нэгэдэхи секретарь, депутат **Р. К. Беляев** хөөрэжэ үгөө.

Хүн зониие һайнаар хангаха, илангаяа хүдөөдэ тэдэнэй хэрэглэмжын эрилтэнүүдые бүри һайжаруулха, энэ һалбариие хүгжөөхэ, бусад асуудалнуудта РСФСР-эй улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангалгын министр, депутат **И. Г. Дуденков** хэлэһэн үгээ зорюулһан байна.

Тэрэшэлэн депутадууд: Курганай № 1 областной больницын врач **В. С. Новиков**, Краснодарай хизаарай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **Н. Л. Огурцов**, Москвагай түмэр замай начальник **Л. А. Карпов**, Ярославска техническэ бүд нэхэдэг «Красный Перекоп» гэжэ комбинадай бүд нэхэгшэ **О. И. Аржанцева**, Вологодско областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. А. Грибанов** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ, депутат **Н. П. Масленников** түгэсхэлэй үгэ хэлээ. РСФСР-эй арадай ажахые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай Хуулиие депутадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Һүүлээрнь РСФСР-эй финансын министр, депутат **А. А. Бобровников** түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байна. РСФСР-эй 1976 оной гүрэнэй бюджет тухай Хуули нэгэн дуугаар баталан абтаба. Тэрэнэй олзо доход, гаргашанууд, оруулагдаһан хубилалта болон заһабаринуудые хараада абажа, 55.995.090 мянган түхэригөөр баталагдаа. РСФСР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тогтоол мүн лэ баталан абтаа.

Зүблэхэ зүйлэй гурбадахи асуудалаар — РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай элидхэл РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь, депутат **Х. П. Нешков** хэһэн байна. Верховно Совет республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталаад, тусхай Хуулинуудые, тогтоол баталан абаба.

Энээгээр РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси хүдэлмэреэ дүүргэһэн байна.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВ Москва бусажа ерэбэ

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VII съездэ хабаадаһан Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев декабриин 11-дэ Варшаваһаа Москвада бусажа ерэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневые, нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бещев, Г. С. Павлов, Г. Э. Цуканов, К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд О. Б. Рахманин, Г. К. Цинев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар А. И. Блатов, В. А. Голиков, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Х. Шахназаров гэгшэд Белорусска вокзал дээрэ угтаба.

Тэрэшэлэн ПНР-эй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилжэ байгаа этигэмжэтэ В. Наперай угталсаа.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд А. М. Александров, Л. М. Замятин Л. И. Брежневтэй хамта Москвадаа бусажа ерэлсэбэ. (ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ Москвадаа бусаба

Хани ёһоной албанай хэрэгээр Афганистан ошоһон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный декабриин 11-дэ Москвада бусажа ерээ.

Тэрэниие нүхэд А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор Г. С. Дзоценидзе, М. А. Яснов, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр А. П. Шитиков, В. П. Рубен, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй министрнүүд С. Ф. Антонов, Б. П. Бугаев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй МИД-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэ угтаа.

(ТАСС).

ЗАХААМИНАЙ РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИҺЭЭ

ЭКОНОМИКЫН ЭРШЭТЭЙ ХҮГЖЭЛГЭ — ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИИН ОНОЛ АРГАҺАА

Аймагай партийна организацида мүнөө 1399 коммунист тоологдоно. Энэмнай республика дотор нилээд томохон аймаг болоно. Аймагай хүдэлмэришэд болон таряашад юһэдэхи табан жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Промышленностиин талаар юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые Захаамнинай аймаг 4 жэл 10 һара соо дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 2,7 миллион түхэригэй промышленна продукци бүтээн гаргагдаа.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат гүрэндэ продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь 33 үдэрөөр урид дүүргэнхэй.

Социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Холтоһоной руднигай, Зэдын комбинадай туһалбариин ажахын, мяханай комбинадай, хилээмэнэй, пивын, тоһоной заводуудай, гүрэнэй олзоборилгын ажахын, аймагай типографиин болон киносетиин коллективүүд табан жэлэй даабаринуудые али бүхы талаарнь болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай продукци гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэһэн тухайгаа энэ оной ноябриин 25-да элидхээ бэлэй. Декабриин 1-дэ 15.790 тонно мяхан, 19.977 тонно һүн, 683 тонно нооһон гүрэндэ худалдагдаа.

Захааминай аймаг 1974 ондо мал ажалай болон газар тарялангай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

• • •

Эдэ тоо, баримтанууд һаяхан үнгэрһэн Захааминай аймагай ээлжээтэ партийна конференци дээрэ партиин райкомой тоосоото элидхэл соо дурдагдаһан байна. Энэмнай партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө аймагай бүхы ажалшадай үнэхөөрөө тэмсэһэнэй, үүсхэл гаргажа, аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэй баясама дүнгүүд болоно.

— Тоосоото үе соо ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, техническэ дэбжэлтэ улам түргэдхэжэ, мал ажалай болон газар тарялангай продукци гоританхоноор абадаг болохо, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ аймагай коммунистнууд гол анхаралаа хандуулаа, хандуулнашье, — гэжэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **С. С. Бадмаев** элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэбэ. Саашань эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула райкомой болон партийна организацинуудай ямар онол аргануудые хэрэглэһэн, хэды шэнээн эдэбхи үүсхэл гаргаһан тухай тоггобо.

Нэн түрүүн эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха, кадрнуудые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ болон бусад шухала асуудалнууд партиин райкомой пленумүүд болон бюрогой заседанинууд дээрэ харагдадаг байна. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада райкомой 8 пленум, партийна эдэбхитэдэй нэгэ суглаан болоо. Олоороо хэлсэжэ, бодото хэмжээнүүдые хараалжа, баталһан тоггоолнуудаа бэелүүлхэдээ шанга хиналта табижа байха гээшэ партийна организацинуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлгэдэ ехэ туһатай байгаа. Нэгэ жэшээ. Партиин райкомой VI пленум дээрэ «Промышленна үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал табигдаа һэн. Тиихэдэ промышленна олохон предприятинууд гээгдэлдэ ороһон, экономическа дүнгүүдынь муу, ажалайнь журам һуладанги, материал болон элдэб зүйлнүүд үлүү ехээр гаргашалагдадаг байһан. Тэрэ үедэ Зэдын комбинадшье гээгдэжэ ябаа. Эдэ дутагдалнуудые ойрын сагта усадхаха, промышленна үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилготойгоор тодорхой шиидхэбэри баталжа, тэрэниие бэелүүлгэдэ партиин райком хүдэлмэришэдые элсүүлжэ шадаа. Энэнь промышленностиин ургалтада бодото нүлөө үзүүлээ. Юнхэрэй рудник, шанаржуулгын фабриканууд ашаглалгада үгтөө.

Һүүлэй жэлнүүдтэ партиин гэшүүдэй үүргэ, харюусалга улам дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй ашаар түрүү зэргэдэ ябадаг, нүхэдтөө һайн һайхан хэрэгэй үльгэр жэшээ харуулдаг коммунистнуудай дүй дүршэл согсологдодог байна. Холтоһоной руднигай, Гуджирскэ комплексно ГРП-гэй, мяханай комбинадай, 2-дохи дунда һургуулиин, Санагын, Хамниин, Далахайн совхозуудай партийна эхин организацинуудай зүгһөө ажалшадай дунда эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдадаг тухай элидхэл соо хэлэгдээ. Илангаяа ажахын гол һалбаринуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ КПСС-эй райком анхаралаа саг үргэлжэ хандуулдаг байха юм. Энээн тухай дэлгэрэнгыгээр Хамниин совхозой парткомой секретарь, делегат **Д. Р. Цыренжапов**, Холтоһоной руднигай партбюрогой секретарь, делегат **И. М. Подскребышев** тоггоһон байна.

Мүнөө аймагай промышленностьда ажалладаг коммунистнуудай 46 процентнь хүдэлмэришэд, малшад болон механизаторнуудай хадһаа олонхинь коммунистнууд байха юм. Ажалай шэн габьяа харуулдаг, даалгабарита хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг түрүү коммунистнуудай тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байнхай. Энэнь ехэл һайшаалтай. Тэдэнэй дунда табан жэлэй түрүүшүүл малшад Н. Бальжурова, Г. Логинов, һаалишад С. Будаева, С. Дашеева, проходчик П. Котов, барилгашан Т. Валеев, бригадирнууд Д. Самбилов, В. Афанасьев, тракторист С. Чимитов, хонишод Е. Норбоева, И. Яньков болон бусад бии.

— Манай совхозой хүдэлмэришэд партиин XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө үлүүлэн 600 центнер мяха, 1400 центнер һү гүрэндэ тушаахын тула шармайн оролдожо байнхай, — гэжэ Санагын совхозой директор, делегат **В. Ж. Цыренов** тэмдэглэбэ. — Тиигэбэшье мал ажал түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Олон жэлэй таримал ногоо ургуулха агротехникые һайжаруулгада, хальмаг үүлтэрэй мяхалиг малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ эрдэмтэд бодото туһа хүргэхэ ёһотой. Сабшалангай, тарялангай үрэжэл һайжаруулха талаар баһал ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ үгэнүүдэй зүб байһые бэшэшье делегадууд баримталба.

Тоосоото үе соо коммунистнуудай политическэ болон экономическа һуралсал һайнаар ябуулхын, бүхыдөө үзэл сурталай хүдэлмэриие гүнзэгыржүүлхын, ажалшадай алишье талын һуралсал ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулхын тула партийна организацинууд оролдолго гаргаһан байна. Һуралсалай шанар урдынхиһаа һайжараа. Мүнөө жэлдэ политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудта 1237 коммунист, экономико шудалха һургуули болон семинарнуудта 2778 хүн һуралсана. Коммунистнуудай болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй партийна һуралсалай асуудалнууд бюрогой заседанида гү, али партийна суглаанууд дээрэ байд гээд лэ зүбшэн хэлсэгдэдэг заншалтай.

Гэхэтэй хамта ажалшадай соёлой эрилтэнүүд, илангаяа хүдөө нютагуудта, гүйсэдөөр хангагданагүй. Малшад саг соогоо кино харанагүй, захиһан газетэ, журналнуудаа сагтань абадаггүй ушарнууд үзэгдэнэ гэжэ конференциин делегат, Хамниин совхозой хонишон **Е. Р. Норбоева** шүүмжэлбэ..

Партийна журам бэхижүүлхын тула, коммунист бүхэниие олонниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр, саг үргэлжэ хабаадуулхын тула ехэ юумэн хэгдээ. Жэшээлхэдэ, бүхы коммунистнуудай 93 процентнь үнгэрһэн тоосоото һунгалтын суглаануудта хабаадажа, цеховой болон отделениин суглаанууд дээрэ 4 хүнэй нэгэниинь үгэ хэлэһэн һанамжа, дурадхалнуудаа оруулһан байха юм.

Конференциин делегадууд аймагай партийна организациин шиидхэхэ шухалын шухала асуудалнуудта тогтожо, райкомой хүдэлмэриин дутагдалнуудые шүүмжэлээ. Илангаяа промышленна предприятинуудай, ажалшадые хангаха эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри мүнөө сагай эрилтын ёһоор һайжаруулха тухай олон хүн хэлэһэн байна.

— Нэн түрүүн Зэдын комбинадай үйлэдбэриие ургэдхэхэ тухай асуудал комбинадай дирекци болон партком али болохоор шиидхэхые оролдоно, — гэжэ предприятиин директор, делегат **И. П. Чепурин** хэлэбэ. — Тиигэбэшье республикын дээдын зургаанууд энэ хэрэгтэ туһалха ёһотой. Бурядай геологууд ашагта малтамалай хэбтэшые бэдэрхэ ажалаа түргэдхэхэ болоно. Предприятиие электрын эльшэ хүсөөр хангаха асуудал үшөө шиидхэгдээдүй байһаар.

Шанаржуулгын фабрикын хүдэлмэришэн, делегат **Е. П. Горшкова** үгэ хэлэхэдээ, партиин райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд предприятиин дээрэ үсөөн үзэгдэнэ, жэнир хүн зонтой харилсаа багата байна гэжэ шүүмжэлбэ. Хүдэлмэришэн эхэнэрнүүдэй дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлхы ажал мүнөөнэй эрилтын ёһоор ябуулагдаагүй гэжэ баһал тэмдэглэв.

Конференци дээрэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь **В. И. Морозов**, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой һаалишан **Ц-Д. П. Доржиева**, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **К. К. Шурыгин**, аймагай прокурор **Ю. Ш. Парпаев** болон бусад үгэ хэлэбэ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **Б. И. Николаев** конференциин хүдэлмэридэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Аймагай партийна конференци зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа тоггоол баталан абаад, партиин райкомой шалгалтын комиссиин гэшүүдые, областной партийна конференциин делегадуудые һунгаба.

• • •

Партиин райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, райкомой нэгэдэхи секретарьһаа **С. С. Бадмаев**, секретарьнуудаар **Р. В. Никитков**, **И. Г. Григорьев** һунгагдаба.

П. НИМАЕВ.

Комсомолой ажабайдал

ҺУРАЛСАЛАЙ ШАНАР ҺАЙЖАРНА

Хотымнай институдуудай комсомолой комитедүүд студентнэрэй эрдэм мэдэсые дээшэлүүлжэ, һуралсалай шанар саашадань һайжаруулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиихэдээ энэ хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг онол арганууд улам олошорно, шанар һайнтай болоно гэжэ тэмдэглэмээр.

Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай комсомолой комитет (секретаринь А. Карнышев) энэ талаар онсо шалгарна. Нёдондоной һуралсалай жэлтэй жэшэхэ болоо һаа, студентнэрэй эрдэм мэдэсын юрэнхы сэгнэлтэ 3 процентээр дээшэлээ.

Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультедэй 3—5-дахи, хүдөө ажахые оньһожоруулгын болон ветеринарна факультедүүдэй 5-дахи курснуудай студентнэр «2» гэһэн сэгнэлтэгүйгөөр һурадаг болоо.

ТАБАДАХИ ЧЕТВЕРТЬ

Улаан-Үдын дунда болон найман жэлэй һургуулинуудта һурагшадай зунай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Тиихэдээ «Минии ажал республикын ажал хэрэгтэй нэгэдэнэ» гэһэн уряа, «Өөрынгөө ба тэрэ хүбүүнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлөө. Табадахи четвертиин дүнгөөр «Муравейчик» республика дотороо нэгэдэхи һуури эзэлээ.

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ЭМХИНҮҮДТЭ

доро һурагшадай барилгын отрядууд хүдэлдэг болоо.

Үнгэрһэн зундаа хотын 3566 һурагша эдэ отрядуудай бүридэлдэ орожо, Эхэ орондоо туһатай ехэ хэмжээнэй ажал хэбэ. Энээниие эмхидхэхэ хэрэгтэ һургуулинуудай комсомолой комитедүүд ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

Улаан-Үдын 65-дахи дунда һургуулиин «Муравейчик» гэжэ отряд автомобильна харгынуудай управлениин мэдэлэй эмхи зургаануудта хоёрдохи жэлээ ажаллаба. Энэ зундаа 32 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, онсо шалгарһан байха юм. Эдэнэр Агуу Илэлтын 30 жэлэй ойн һайндэрэй урдахана һургуулинь дүүргэһэн Советскэ Союзай Герой Г. Асеевые отрядайнгаа бүридэлдэ абажа, «Өөрынгөө ба тэрэ хүбүүнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлөө.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХЭРЭГ

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө» гэһэн уряа доро үнгэржэ байһан Ленинскэ шалгалта шиидхэхы гурбадахи шатадаа оробо. Энэ хэрэгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ВЛКСМ-эй горком ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой, прибор бүтээлгын заводой комсомолой организациин энэ талаар юу хэжэ байһыень шалгаа һэн.

Тус организацинуудта Ленинскэ шалгалта үнгэргэлгэдэ туһалха тодо заабаринууд, комсомолшуудай хубиин комплексно түсэбэй гурим зохёогдожо, комсомолец бүхэнэй урда табигдажа байһан зорилго эли болгогдоһон байна. Тиимэһээ энэ шалгалта амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ хараатай.

ЕРЭЭДҮЙН ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ — АНХАРАЛ

Мэргэжэл шадабаряар түгэс хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хэрэг мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай болоод байна. Тиимэһээ техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоо гээшэ. Хамта дээрээ таба мянгаад хүн эдэ училищинуудта һуража, манай арадай ажахыда тон хэрэгтэй элдэб мэргэжэл шудална.

Ерээдүйн хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хэрэгтэ тус училищинуудай комсомолой организацинууд ехэ нүлөө үзүүлдэг байна гэжэ онсо тэмдэглэмээр. 2-дохи, 16-дахи, 13-дахи ГПТУ-нуудай комсомолой организацинууд энэ талаар илангаяа шалгарна.

Техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай һурагшанарай дунда эрхимээр һурадаг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зон олон. Галина Дармаева (ГПТУ-2), Наталья Клочихина (ГПТУ-9), Валерий Степанов (ГПТУ-16), Александр Николаев (ГПТУ-2) гэгшэд Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москва ошожо, Илалтын Тугай дэргэдэ фото-зурагаа абхуулжа ерээ һэн.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭН...

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй һүүлшын һара ябажа байна. Промышленна олон предприятиин коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэнэ. Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын фангова цехэй хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб сентябриин 1-дэ бэелүүлжэ, ажалай эрхим амжалта туйлаһан юм. Тус цехые коммунист В. Г. Яковенко хүтэлбэрилдэг.

Туйлаһан амжалтаараа урмашаһан энэ цехэй коллектив арга боломжоёо элирүүлээд, байгша оной дүүрэтэр табан жэлэй түсэбһөө гадуур 450 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэжэ шиидэ бэлэй. Тиигэжэ КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, абаһан социалис шэнэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ цехэй хүдэлмэришэн бүхэн халаанай даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Ажалдаа коммунис ёһоор хандажа ажалладаг хүдэлмэришэд З. Лиф, М. Суханова, Г. Полуянова, В. Гармаева болон бусад халаанай даабариие 125—135 процент дүүргэдэг заншалтай. Тэдэнэр ходо голодоһогүй продукци гар... на түүхэй эд үдэр бүри а... мана.

Тус цехэй хүдэлмэри... шэд саратовска арга аж... даа үргэнөөр хэрэглэн аж... лана. Эндэ ажалай дүн... үдэр бүри гаргагдажа б... даг. Ажалай түрүүшүү... туйлалтанууд ханын «Ф... говщица» газетэдэ ба ... шалхы хуудаһануудта то... логдоно. Социалис мүрыс... нэй ябаса болон бүтээ... продукциин шанар ту... асуудалнууд цехэй парти... комсомолой бүлэгүүдэй ... харалда саг үргэлжэ бай...

Фангова цехтэ эсхэгш... хүдэлдэг партиин гэшү... Ленинэй орденто Цыр... Жигмит Молонова бүтээ... ехэ[...]эйгээр ажаллажа, бус... нүхэдтөө габшагай ажал... үльгэр жэшээ харуулна. М... гажэлээ эрхим һайнаар ... далһан энэ нүхэр арбад... табан жэлэй түрүүшын ... лэй түсэб дүүргэхэ дутэм...

Цехэй электрик А. По... хов, мастерай туһалагшан Г. Гусляков, Г. Пестерев, ... һабарилагша В. Волков ... шэд бүхы түхеэрэлгэнүү... саг соонь заһабарилжа, ... сэд һайнаар ашаглаха ар... олгоно. Табан жэлэй түс... бые болзорһоонь урид дүү... гэхэ хэрэгтэ тэдэнэй ору... һан хубита ехэ.

А. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эсхэгш... **Ц-Ж. Молонова.**

Авторай фото.

Хяагтын аймаг.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

КИЕВ. УССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагнуурниин институдай эрдэмтэд абаһан социалис уялганууд соогоо жэлдээ 28 миллион түхэригэй алмалта хэхэ арга олгохо шэнэ темэнүүдые зохёон ашаглаха гэһэн пункт хараалаа бэлэй. Мүнөө тэдэнэр хараалһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: профессор Г. И. Лесков (зүүн гарһаа), ахамад инженер Л. И. Живага гэгшэд ээлжээтэ туршалгаяа хэжэ байна. ТАСС-ай фотохронико.

ЛИТВА:

ШЭНЭ ЮУМЭ ҮҮСХЭГШЭД ТУҺАЛБА

Вильнюсэй ССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ түлишын аппаратурын заводой шудхалгын цехэй коллектив булад шудхаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

— Табан жэлэй эхиндэ манай цех заводой соогоо эгээл гээгдэнги байһан юм, — гэжэ цехэй начальник А. Чиркин ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. — Механическа цехэй хүдэлмэриие шудхалга хойшо татадаг байгаа. Заводой нээмэл партийна суглаан дээрэ энэ дутагдал тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн.

Суглаанай шиидхэбэри дүүргэлтэ болгон, цехэй шэнэ юумэ үүсхэгшэд үйлэдбэриингөө эршые һуладханггүйгөөр түхеэрэлгэнүүдээ таатай зохидоор табижа, олон хүдэлмэри оньһожоруулаа, гар ажал хэрэглэгдэхэеэ болёо.

Олон тоото шэнэ дурадхалнуудай ашаар 1971 онойхитой сасуулхада, шудхагдаһан тонно буладай өөрынь үнэ сэн 20 процентээр доошолоо, ажалай гаргаша дүрбэнэй гурбан хубяар бага болгохо арга олдоо. Энээнэй ашаар цехэй проектээр хараалагдаһан хүсэн үлүүлэгдээ. Мүнөө энэ цех Литвагай болон хүршэ республикануудай машина бүтээлгын арбан зургаан заводто булад эльгээнэ.

ЗУУ МЯНГАН ТОННО ҺҮН

Расейнскэ районой «Аукшине варпа» колхозой һаалишан И. Ясюлите үнеэн бүриһөө 5500 килограмм һү һаажа, Литвада рекорд туйлаба. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлдэ абаһан социалис уялгаяа дүүргэһэн түрүү һаалишан жэлэй дүүрэтэр һү һаамаа 5900 килограммда хүргэхэб гэжэ мэдүүлээ.

— Ехэ һү һаам туйладаг рекорднууд бусад олон һаалишадаймнай ажалайнь нормо болоно, — гэжэ Литвагай ССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо В. Станкявичюс ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. — Мүнөө республикада һүнэй томодхогдоһон, дүүрэн оньһожоруулгатай 70-аад фермэ бии. Иимэ фермэнүүдтэй хэдэн арбаад ажахы сабшалангай 100 гектарта 1000 гаран центнер һү үйлэдбэрилхэ гэхэ гү, али энэнь республикада 100 мянган тонно һү нэмээжэ үгэхэ арга олгохо байна.

МОЛДАВИ:

ҺЭЛЬБЭН ШЭНЭЛЭГДЭҺЭНЭЙ АШААР

Октябриин революциин нэрэмжэтэ Рыбницкэ цемент-шиферэй комбинадай коллектив цемент гаргалгаар табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэбэ. Барилгануудта таба миллионһоо үлүү тонно продукци эльгээгдээ.

Предприятиин хүсые 25 процентээр дээшэлүүлһэн, түсэбтэ табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэһэн технологическа хоёр линиие һэльбэн шэнэдхэлгэ ехэ аша үрэтэй байгаа. Шэнэдхэн һайжаруулагдаһан лининүүд нормоор хараалагдаһан 12 һарын орондо 30 үдэр соо проектнэ тэмдэгтэ хүргэгдөө.

(ТАСС).

Мүрысөөнэй ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

«ХАБАЯА ТУРШАЛСАХАДА УРМАТАЙ...»

Социалис мүрысөөнэй удха шанар, тэрэнэй айхабтар ехэ үүргэ, нүлөөн тухай олондо мэдээжэ. Промышленна предприятинууд, цехүүд, бригада, участогууд хоорондоо мүрысэнэ. Республикын хонишодой хоорондохи 1975 оной мүрысөөнэй дүнгүүд манай газетэдэ толилогдоо һэн.

Зүгөөр зарим ушарта һаалишад, хонишод, механизаторнууд социалис мүрысөөнэй гурим, хэнтэй юунтэй мүрысэжэ байһан тухайгаа оройдоошье мэдэдэггүй байха юм. Тиибэшье республикын олохон ажахынуудта, предприятинуудта, район, аймагуудта социалис мүрысөөнэй эршэ шэнэ хүсэтэйгөөр ябажа, манай ажалшад КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Мүнөө эндэ Хэжэнгын аймагай һаалиин хоёр фермын коллективэй мүрысөөн тухай хөөрэхэ һанаатайбди.

КПСС-эй Хэжэнгын райком соо нимэ хөөрэлдөөн болоо һэн: «Һаалиин ямар фермэнүүдэй һаалишадые хоорондонь мүрысүүлээ һаа, һайн бэ? Фермэнүүд ондо ондоо байдалтай. Зариманданъ һаалишад дан үлүү олон, үнеэдыньшье һүтэй. Тэжээлээр бардам».

Хэжэнгын совхозой Центральна, Чисаанын совхозой Булагай һаалиин фермэнүүд хоорондоо мүрысөө һаа, таараха, байра байдалыншье адлирхуу гэһэн һанал бодол түрөө һэн. Үнэхөөрөөшье эдэ хоёр фермэ хоорондоо мүрысөө һаа, таарахашуу, ана мана хабаяа туршалсаха янзатай байба.

Хоёр фермын һаалишадай суглаан болоо һэн. Тэндэ социалис мүрысөөнэй гурим баталан абтажа, хоёр фермын һаалишад ажаллажа, оролдожо эхилээ бэлэй.

Хэжэнгын совхозой Центральна фермэ ажахын нэгэдэхи отделени болохо Ушхайта һууринай урда бээдэ, Хэжэнгэ, Хурьгад голнуудай уулзадха дээрэ оршодог юм. Үшөө табяад онуудта баригдаһан шулуун байратай. Кормокухнитай. Һаалишадынь фермынгээ ойрохи гэрнүүд соо ажаһуудаг.

Фермые даагша Рыгзенбал Эрдынеевич Шагдаров арба гаран жэлэй туршада эндэ ажаллана. Социалис мүрысөөн тухай хөөрэлдөөнэй түрүүн гарахада, эндэхи һаалишад тиимэшье дуратай бэшээр угтаһан тухайдань Рыгзенбал Эрдынеевич элихэн һанана. «Булагайтнай фермынхид һайн байдалтай. Үбһэ тэжээлээр баян бардам». «Үгы даа, бидэтнай тэдээнтэй мүрысэжэ бирахагүйбди» гэхэ мэтэ үгэ хэлэн гараа һэн.

Рыгзенбал Эрдынеевич тиихэдэнь сэхэ нигэжэ хэлээ бэлэй:

— Булагайхидта диилдээдшье орхихогүйбди. Яаһан бэ таанадай омог зан? Углуу булангаар шэбээһабир гэлдэхэдээ бэрхэнүүдтэ. Одоол эндэ хэлэхэ, хэһэнээш харуулха арга олдобо бэшэ гү?

Тиигэжэ Ушхайтын һаалишад (хороёошье бусалһандаа бэшэ) Булагай һаалишадтай мүрысэхэ тухай шиидэ һэн.

Чисаанын совхозой һаалиин фермэ Булаг һууринайнгаа захада оршодог. Байра байдалынь, сэхыень хэлэхэдэ, Ушхайтын фермынхиһээ һураггүй һайн. Фермын гол хашаа соо трактор орожо, үбһэ тэжээл асардаг. Үһаниинь һайн, элбэг. Харин Ушхайтын фермын гол хашаа үни хада баригдаһан, тракторһаа байха, мори тэргээр арай гэжэ орохоор юм. Бурдууг болон бусад тэжээлнүүдые Ушхайтын һаалишад өөһэдөө нюрган дээрээ зөөнэ. Харин булагайхид трактораар бүхы юумэеэ шэрэнэ. Хэды тиимэшье һаань, ушхайтынхид урмаяа хухарнагүй, шадал соогоо оролдон ажаллана бшуу.

Һаалиин фермэнүүдэй дүнгүүд һара бүхэндэ гаргагдажа, аймагай «Хэжэнгын гол» газетэдэ толилогдодог. Хоёр фермын һаалишад бэе бэеэ яһала һайнаар мэдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой түрүү һаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Цырма Цыбденовна Чимитова, тэрэнэй ажал хэрэгүүд тухай Булагай фермын һаалишан Хандама Цыдыповна Буянтуева тон һайн мэдэнэ. Үгышье һаа, Булагай фермын һаалишан Екатерина Глазковагай хэды шэнээн һү һааһые, һая үнгэрһэн һарынь дүнгүүдые Ушхайтын һаалишан Цырендулма Гатапова мүн лэ һайн мэдээд байдаг.

Нэгэтэ 1975 оной эхиндэ Рыгзенбал Шагдаров һаалишадаа суглуулаад, иигэжэ дуулгаа һэн:

— Үшөөл муугаар ажаллана гээшэ хабди. 1974 оной дүнгөөр КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг Булагай фермэдэ барюулагдаба.

Һаалишад тиихэдэ бэе бэеэ харалсаад, юушье хэлэнгүй һууба. Харин Цырма Чимитова гэнтэ бодожо:

— Ехээр голхорһоной хэрэггүй. Үшөө бүхэли жэл урдамнай байна, — гэжэ найдамтайгаар хэлээ.

Мүрысөөн хэр ябааб? Сэхыень хэлэхэдэ, хоёр фермынхид ана мана «тулалдаа». Булагайхид өөһэдынгөө абаһан уялганууд соо ингэжэ бэшээ һэн: **«Һү үйлэдбэрилхэ табан жэлэйнгээ түсэбые декабриин 20 болотор, продукци тушаалгаяа июлиин 1 болотор дүүргэхэ. Түсэбһөө гадуур арбадахи табан жэлэй тоосоондо 1800 центнер һү тушааха. 1975 ондо үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлхэ. Хэжэнгын совхозой Центральна МТФ-эйн коллективые мүрысөөндэ уриха».**

Хоёр фермын социалис мүрысөөн ехэ нүлөөтэй, аша үрэтэй байба. Юуб гэхэдэ, түрүү һаалишад хараа байса олон болоо. Чисаанын совхозой һаалишан Екатерина Глазкова байгша оной март һара соо хубиингаа табан жэлэй түсэбые дүүргээ һэн. Тиихэдэ тэндэхи фермын һаалишан, партиин гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай орденто Хандама Буянтуева һү һааха табан жэлэйнгээ түсэбые май һара соо дүүргээ. Ушхайтын фермынхидшье гээгдээгүй: Цырма Чимитова Цырендулма Гатапова хоёр мүн лэ тэрэ үеэр табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэһэн байха.

Һүүлэй һүүлдэ Булагай фермынхид байгша оной июниин дүрбэндэ иимэ телеграмма партиин райкомдо эльгээбэ: **«Һү тушаалгаар табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэбди».** Мүн иимэл мэдээсэл Центральна МТФ-эйн һаалишад уданшьегүй эльгээгээ һэн.

Хоёр фермэ... Хоорондонь дэлгэрһэн социалис мүрысөөн. Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь Марк Хантаевич Хандархаев Ушхайтын һаалишадта ерэхэдээ, Булагай фермын байдал тухай тобшохоноор хөөрөөд үгэдэг. Тиихэдэ Чисаанын совхозой парткомой секретарь Дугар Дондокович Дашицыренов ушхайтынхид тухай хөөрэдэг.

Байгша оной октябрь һара соо Ушхайтын фермые даагша Рыгзенбал Шагдаров һаалишан Цырма Чимитова хоёр Булагай фермэдэ айлшалжа ошобо.

Булагай һаалиин фермые даагша Шогдоп Жамбалович Доржиев тэдэниие угтаа.

Һаалишад Хандама Буянтуева, Екатерина Глазкова, Дарима Жамбалова, Ханда Лубсандоржиева, Галсама Гармажапова болон бусад Ушхайтаһаа ерэһэн айлшадаа дахуулаад, үнеэдэй байра соогуур ябасагаана. Кормокухнияа, һү тушаадаг газараа харуулна.

Харин фермэнүүдые даагшанар Ш. Доржиев Р. Шагдаров хоёрой хөөрэлдөөн юумэн яһала ехэ. Хоюулан хармаан сооһоо багахан дэбтэрнүүдые гаргаад, үнгэрһэн һарын дүнгүүд тухай хөөрэлдэнэ, тоосоодшье абана.

— Шогдоп Жамбалович баһал бидэнээ илажа гараха гэжэ гүүшэ гү? — гэжэ Рыгзенбал Шагдаровай асуухада, нүхэр Доржиев урдаһаань энеэбхилэн:

— Саг үшөө бии. Горн үзэнгүй, гуталаа тайлажа тоб болохогүй, — гэһэн гэмэхэн харюу үгөө һэн.

...Тиигэжэ һаалиин эдэ хоёр фермын коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэбүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ юм. Энэ амжалта хайшан гэжэ туйлагдааб? Нэн түрүүн ажахынуудай дирекци, партком эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Һаалишадай үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ оролдосо нилээд ехэ. Мүн социалис мүрысөөнэй нүлөөн — хүмүүжүүлхы үүргэ айхабтар ехэ. Ушхайтын фермэдэ нилээд олон түрүүшүүл илгаран гараа. Жэшээлхэдэ, Балма Гашинова, Долгоржап Дынзенова, Цырендулма Гатапова, Булагай Ханда Жалсанова болон бусад болоно.

Хэжэнгын совхозой Центральна МТФ-эйн байра байдал тухай асуудал үшөө шиидхэгдээдүй. Эндэ, Ушхайта тосхоной захада хэдэн зуун үнеэдэй байха томо комплекс баригдажа эхилхэнь. Одоол тиихэдэ Ушхайтын һаалишадай хэрэг бүри һайн болохо зэргэтэй.

Мүнөө хоёр фермын һаалишад баяртайгаар мэдүүлнэ: «Хабаяа туршалсахада урматай». Эдэнэр арбадахи табан жэлэй туршада хоорондоо мүрысэхөөр зорижонхой.

Г. ДАШАБЫЛОВ,

Хэжэнгын аймаг.

СОЁЛШОД—БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА

ТОДОРХОЙ ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

«Байгал-Амарай түмэр замай барилга тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолые дүүргэхэ талаар областиой партийна организациин зорилгонууд» гэһэн КПСС-эй обкомой 1974 оной, октябриин 22-то болоһон пленумэй тогтоолые, КПСС-эй обкомой секретариадай баталһан «Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые соёл культурын талаар 1975 ондо хангаха комплексно түсэбые» дүүргэхэ талаар республикын соёл культурын, искусствын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа.

Байгша ондо БАМ-ай барилгашадай культурна эрилтые хангахын тула 10 библиотекэ, соёлой 12 байшан болон клуб, 26 кинотүхеэрэлгэнүүд хүдэлһэн байна.

Культурын зургаануудай тус газарта саг зуурын тусхай майхангууд, вагончинууд түхеэрэгдэжэ, фильмүүд харуулагдадаг, уншагшадай конференцинүүд, уулзалганууд, лекци, амаралтын үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, Хурамхаанай аймагай соёл культурын гуламтанууд БАМ-ай барилгашадай дунда ехэ ажал хүдэлмэри ябуулна. Энэ түмэр замай барилгашадай участок, бригадануудта тэндэхи соёлшод ошожо, хэдэн олон уулзалгануудые хээ. Аймагай соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд композитор И. О. Дунаевскиин 75 жэлэй ойдо зорюулһан тусхай программын ёһоор хэдэн концерт табяа. Тэрэнь «Ажаллаха, ажаһуухадамнай дуун туһална» гэжэ нэрэтэй байгаа.

Мүн Хурамхаанай аймагай һургуулиин һурагшад номуудай ехэ баян библиотекэ эмхидэжэ, Совет Армиин болон Уһан-Сэрэгэй флодой үдэр — февралиин 23-ай үдэр БАМ-ай барилгашад-эрэшүүлдэ барюулаа һэн.

Фашис Германиие дараһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэнүүдые Хурамхаанай аймагай соёлшод һониноор эмхидхэһэн байна. Дайнай ветеранууд М. М. Албашеева, А. К. Котужная гэгшэд баатар барилгашадтай уулзаа һэн.

Хурамхаан тосхоной соёлой ордоной дэргэдэхи агитационно-уран һайханай бригада БАМ-ай участогуудта хэдэн дахин ошожо ерээ.

Хойто-Байгалай аймагай соёлшод БАМ-ай барилгашадые хангаха талаар юу хэнэб?

Энэ аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд БАМ-ай участогуудта нүүдэл арбан библиотекэ эмхидхэнхэй. Эдэ библиотекэнүүд хадаа БАМ-ай барилгашадай захиһан номуудһаа бүридхэгдэдэг байна. Байгша ондо бибколлектор таба мянган ном шэлэн абажа, барилгашадта эльгээгээ. Энэнь дүрбэ мянган түхэригэй болоо һэн.

Энээнэй урда тээ аймагай библиотекэдэ 400 түхэригэй, хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ 200 түхэригэй ном эльгээгдэдэг һаа, мүнөө 1000—1500 түхэригэй ном үгтэнэ.

Мүн Хурамхаанай аймагай библиотекэ А. Бальбуровай, Д. Хилтухинай «Ажаһуухые захирнаб» гэжэ номоор уншагшадай конференци Уланхаанда үнгэргөө һэн.

БАМ-ай барилгашад — эдэбхитэй уншагшад. Байгша оной хахад жэлэй туршада Нижнеангарскын номой магазин долоо мянган түхэригэй ном худалдаа.

Киносетиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда нилээд ехэ зорилгонууд табигданхай. БАМ-ай барилгашадай олонхинь Улаан-Үдэ хотын ажалшадһаа урид шэнэ кинофильмүүдые харана. «Зүүн Сибириин баялиг—арад зондо», «Хэншье, юуншье мартагдаагүй», «Баатар хотонууд», «Баатаршалганууд хуушардаггүй» гэхэ мэтын кинофестивальнууд эндэ үнгэргэгдөө.

КПСС-эй XXV съездэ, стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фильмүүд олоор харуулагдажа байна.

БАМ-ай барилгашадые һайнаар хангаһанайнгаа ашаар Хойто-Байгалай, Хурамхаанай аймагуудай киносетьнүүд байгша оной хоёрдохи кварталда республика соогоо түрүүлэн гараа һэн.

Тиигэжэ кинофикаторнууд түмэр зам баригшадта шэнэ шэнэ фильмүүдые ходо харуулжа байхые оролдоно. 1975 оной юһэ һарын туршада 5925 фильм табигдажа, 380 мянга гаран хүн тэдэниие хараа.

Соёл культурын гуламтануудай ажал хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулхын тула республикын культурын министерство, партиин райкомууд шэнэ шэнэ мэргэжэлтэдые Хойто-Байгалай, Хурамхаанай аймагуудта эльгээнэ. Клубай хүдэлмэри эмхидхэхэ 20 хүн, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин 12 багша, 14 библиотекарь 1974—1975 онуудта тиишэ эльгээгдээ.

«Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые соёл культурын талаар 1975 ондо хангаха комплексно түсэбэй» ёһоор Улаан-Үдэ хотын театрнуудай, филармониин, соёлой ордонуудай бүлэгүүд Хойто-Байгалай, Хурамхаанай аймагуудта ошоно. Байгша ондо 73 концерт болон зүжэг табигдажа, найма мянга гаран хүн тэдэниие хараа. «Хүхюун калейдоскоп», «Мозаика», «Оазис» гэхэ мэтэ ансамбльнуудай артистнууд уран бэлигээ тэндэ харуулаа. Мүн композитор Г. Пономаренко, Москвагай театрай, манай республикын оперо болон баледэй театрэй артистнууд БАМ-ай барилгашадта айлшалаа. РСФСР-эй арадай артист Баир Егоровто, Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Шагжиевта тэндэхи хүн зон альга ташаа.

Тиихэдэ Буряадай хүдөө ажахын, Зүүн Сибириин соёлой институдуудай, авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын заводуудай, нарин сэмбын комбинадай уран һайханай бүлгэмүүд Таловкада, Курлада, Нижнеангарскда, Дабаанда, Уоянда, Куморидо ошожо, концертнүүдые харуулаа.

Ород драмын театрай коллектив «Такси в течение получаса», «Королева тюльпанов», «Когда нет свидетелей» гэһэн зүжэгүүдые Усть-Муяда, Нижнеангарскда, Курлада, Дабаанда болон бусадшье газарнуудта табижа, БАМ-ай барилгашадай баясхаланда хүртөө һэн.

Уран зохёолшод мүн лэ тиишэ айлшална. Уран зохёолшо Ким Балков Уоян дээрэ хэдэн һара байрлажа, «Мүльһэн харгы» гэжэ повесть бэшээ. Мүн байгша оной август һара соо уран зохёолшод Цырен Галанов, Мэлс Самбуев, Михаил Батоин, Георгий Дашабылов, режиссер Петр Иванов гэгшэд Хойто-Муйска дабаанай тоннельшэдтэ ошожо, хэдэн уулзалгануудые үнгэргөө.

Поэт Анатолий Щитов БАМ-ай барилгашад тухай «Тайга-тайга» гэжэ зүжэг бэшэжэ, тэрэнээ Улаан-Үдын телевиденеэр харуулаа. Поэт Николай Дамдинов Хурамхаанай аймагта хоёр дахин ошожо, шэнэ шүлэгүүдые бэшэжэ байна.

Уран зураашад БАМ-ай барилгашадтай уулзана. Жэшээлхэдэ, 1975 оной эхеэр уран зураашад С. Ринчинов, А. Хомяков, И. Алтаев гэгшэд уран зурагай нүүдэл выставкэ абаад, БАМ-да ошоо һэн. Тэдэнэр 140-дэхи, 138-дахи, 139-дэхи оньһоорюулагдамал колонно-нуудай хүдэлмэришэдтэ тэдэнээ харуулһан, уран зурагай хүгжэлтэ тухай хөөрэлдөө үнгэргэһэн, ооһэдөөшье эскиз, зурагуудые бүтээһэн байна.

Мүн Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэһэн выставкэ Хойто-Байгалай, Хурамхаанай аймагуудта ажалладаг БАМ-ай барилгашадта харуулагдаа.

Союзна республиканууд-һаа, хото городуудһаа творческо бригаданууд БАМ-да ерэнэ. Тэдэнэрые барилгашад баяртайгаар угтан абана.

Хэды тиигэбэшье Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые соёл культурын талаар хангалгада үшөөл дутуу дунданууд олон бии. Илангаяа эндэ оперо болон баледэй театрай хүтэлбэрилэгшэдые нэрлэмээр. Юуб гэхэдэ, республикымнай мэдээжэ дуушад, артистнууд БАМ-да ошоногүй. Тиихэдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив тиишэ оройдоол нэгэ дахин шоһон байха юм.

Мүн мэдээжэ уран зохёолшод, композиторнууд БАМ-ай барилгашадта оройдоошье ошоогүй. Энээн тухай бодожо үзэхөөр болоо хаш.

Хойто аймагуудай соёл культурын гуламтануудта туһаламжа багаар хүргэгдэнэ. Тэндэ үнгэргэгдэхэ тематическа үдэшэ, аман үгын журналнуудай сценари бэшэгдэнэгүй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түбэй, арадай уран бүтээлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд тиишэ ошоногүй.

БАМ-ай зарим барилгашад ном һудараар үшөөл хүсэд хангагдаагүй. Энэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана.

Тиимэһээ партиин райкомууд, республикын культурын министерство, зохёохы ажалтай холбоонууд, театрнууд Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые соёл культурын талаар үшөө һайнаар хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулжа, хоридохи зуун жэлэй агуу барилгада туһалха, тэрэниие түргэдхэлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха зэргэтэй.

Н. МАДУЕВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телеграф телефон радио

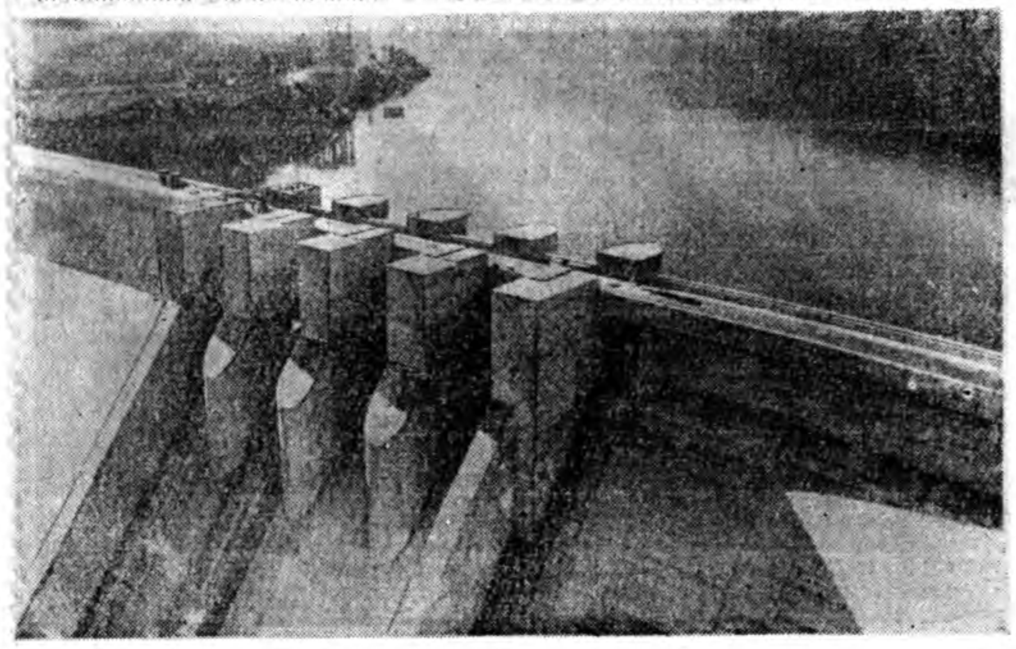

Электрын элшэ хүсэнэй «Доспад-Выча» гэжэ асари ехэ барилгын бүридэлдэ ороха «Антониванoвцы» гэжэ гидроузелай барилга Болгаридо дүүргэгдэбэ. Энэ гидроузел (зураг дээрэ) Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдоо.

БТА—ТАСС-ай фото.

ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

ПОРП-ын VII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые гадаадын хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ. Нниитэ Европын зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, харилсаа холбоо тогтоохо замаар саашадаа дабшахын түлөө тэмсэлэй гол шухала зорилгонууд энэ үгэ дотор тодорхойлогдоһон байна.

Ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар ПНР-эй ажалшадай түйлаһан амжалтануудта Л. И. Брежнев үндэр сэгнэлтэ үгөө гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ.

Польшын коммунистнуудай съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ гүнзэгы удхатай байна гээд Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хараа бодол энэ үгэ соо элирхэйлэн харуулагдана. Энэнь дайн байлдаа саража, амгалан байдал хангаха, арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгонуудые шиидхэхын тула коммунистнуудые, бүхы тэмсэлшэдые зоригжуулна.

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор табигдаһан хоёр асуудал дэлхэйн олониитын анхарал үргэнөөр татаһан байна гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал саашадань һуларуулхын түлөө, Хельсинкидэхи зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэл тухайда, мүнөөнэй оршон байдалда социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай дүүргэдэг үүргэ тухайда энэ үгэ дотор ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа.

Нэгэ нэгэеэ хүндэлхэ, үнэн зүрхэнэй туһаламжа үзүүлхэ гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа манай оронуудай хоорондохи харилсаанай гол шэнжэ болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлээ гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Нниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй актын гуримуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тушаа Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дэлхэй дээрэ байта эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдэй һанал бодолтой, хүсэл эрмэлзэлтэй бүрин тааралдана гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ мэдүүлнэ.

Л. И. Брежнев ба социалис оронуудай Коммунис ба Хүдэлмэришэнэй партинуудай бусад хүтэлбэрилэгшэд съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, социалис хани нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ шухала гээд онсолон тэмдэглэһэн байна гэжэ Югославиин «Борба» газетэ бэшэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдалые Советскэ Союзай гүнзэгыруулэн һуларуулха хүсэлэнтэй байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үшөө дахин баталба гээд Франциин «Монд» газетэ тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань һуларуулха шухала гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ гээд Баруун Германиин ехэ газетэнүүдэй нэгэн — «Зюддойче цайтунг» мэдээсэнэ.

Мүнөө үедэ уласхоорондын байдалда ехэ хубилалтанууд боложо байна. Һүүлэй хэдэн жэл соо шахардуу байдал һуларуулха хэрэг яһала амжалтатай ябаа гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглээ гэжэ Мексикын «Диа» газетэ заана.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай шэнэ тодорхой түхэл шэнжэ бэдэрэн олохо гэжэ Советскэ Союзай хүсэжэ байһаниинь үшөө дахин элирхэйлэгдэбэ гээд Японой «Санкэй симбун», Шри Ланкагай «Цейлон дейли ньюс» ба гадаадын бусад олон газетэнүүд мэдээсэнэ. (ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Сионистнуудай харата ябуулганууд

ТАСС

МНР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхиин байшанда, Нью-Йоркдохи Индонезиин генеральна консульствын байшанда добтолгонууд хэгдээ. Сонхонуудыень тэһэ сохижо, материальна ехэ гарза хохидол ушаруулһан байна. Сионис эмхинүүдэй хулиган ааша гаргадаг залуушуул добтолһон байха юм. Энэ юунһээ элирнэб гэхэдэ, уданшьегүй эдэнэр өөһэдөө ЮПИ гэдэг информационно агентствэдэ хонходоходоо, расизм ба үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын түхэл шэнжэ болохо сионизмые буруушааһан тогтоолые Генеральна Ассамблейн баталан абахын түлөө дуугаа үгэлгэдэ Монголой, Индонезиин ямар хараа бодолтой байһанайнь түлөө «үһөө хороёо» абаһан байнабди гэжэ тэмдэглээ.

Зэрлиг бүдүүлиг энэ ябуулгые буруушааһан ното МНР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи ООН-ой Генеральна секретарьта эльгээбэ.

Эдэ хулигануудые хэһээжэ, түлөөлэлгэтэ эмхиин байшанда тохёолдуулагдаһан гарза хохидол тэхэрюулхэ, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүй байдал хангаха шухала хэмжээнүүдые абаха эрилтэ МНР-эй түлөөлэлгэтэ эмхи американ правительствын урда табиба.

ЛОНДОН

Лондондо хөөрэлдөөнүүд болобо

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев Великобританиин худалдаа наймаанай министр Питер Шортой уулзажа хөөрэлдэбэ. Хөөрэлдөөнэй үедэ СССР-эй ба Англиин хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа, промышленна харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Н. С. Патоличев Британиин промышленностиин конфедерациин президент Р. Бейтмэнтэй, конфедерациин генеральна директор К. Адамсонтой мүн лэ уулзажа хөөрэлдэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Амгалан тайбан хүн зонтой һуурин тосхонуудые, Палестинһээ Ливанай газар дайда руу зугадан тэрьедэгшэдэй лагерьнуудые Израилиин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолго эб найрамдалда зүрюу харша, уласхоорондын байдалда хёмороо үүсхэһэн ябуулга болоно гэжэ Аюулгүйн Соведэй олонхи гэшүүд эрид буруушааба. ООН-ой Уставай уялгануудые, Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдые бүдүүлигээр эбдэжэ, Ливанай газар нютагуудые харата муухайгаар бомбодожо байһанайнь түлөө Израилиин правительствые буруушааһан тогтоолой проектын түлөө Аюулгүйн Соведэй 13 гэшүүн, тэрэ тоодо СССР-эй ба БССР-эй делегаци дуугаа үгэһэн байна.

Холбоото Штадууд хорюул табиха эрхэеэ хэрэглэжэ, тогтоолой энэ проектые баталан абахадань, Аюулгүйн Соведтэ тойбо татаһан байгаа. Тиигэжэ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлые үмэгшэлэгшэ байһанаа бүхы дэлхэйн арад зоной урда үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа бшуу.

НЬЮ-ЙОРК

Хардалга гүрдэлгэ хэгшэдтэ шанга харюу үгэхэ

ТАСС

Анголодо эсэргүү зэбсэгтэ ябуулга үүдхэһэн Урда Африкын расистнуудай гэмыень сагааруулха гэһэн американ делегациин һэдэлгын ООН-ой Генеральна Ассамблейн заседанинууд дээрэ эрид буруушааһан байна. США-гай түлөөлэгшэ Д. Мойнихэнэй хэһэн мэдүүлгэ худал хуурмаг удхатай. Энэнь расистнуудые хамгаалан, совет байгуулалтада зүрюу харша хардалга гүрдэлгэнүүдые хэһэн ябадал болоно гэжэ үгэ хэлэһэн делегадуудай олонхид тэмдэглээ.

Бенин гэжэ Арадай Республикын түлөөлэгшэ Р. Паки үгэ хэлэхэдээ, США-гай делегадай хэлээшэ Ассамблейн заседанида хабаадагшадай дурыень гутааба гэжэ тэмдэглээ. Холбоото Штадууд иимэ мэдүүлгэ хэхэдээ, уласхоорондын олониитын һанал бодолые төөрюулхэ, «Африкын бэеэ дааһан байдал хамгаалагша» гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө хэлэхэ хүсэлэнтэй гээд тэрэ хэлэбэ.

ГДР-эй түлөөлэгшэ Б. Нойгебауэр үгэ хэлэхэдээ, Анголодо эсэргүү сэрэгэй харата ябуулга эхилхэдээ, Урда Африка зэрлиг бүдүүлиг ааша гаргаба гэжэ мэдүүлээ.

Урда Африкын Республикын расистнуудай Анголодо харата муухайгаар добтолһые элирхэйлэн гэршэлһэн, тэрэниие империалис хүсэнүүдэй дэмжэжэ байһые харуулһан арсашагүй баримтануудые совет түлөөлэгшэ Я. А. Малик харуулба. Хэды мэхэ гохо гаргаашье һаа, национальна-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ үнэн зүрхэнэй туһаламжа үзүүлдэг замһаань Советскэ Союзые гаргахагүй.

рэнь холоһоо аржын харагдана.

Уужам һаруул таһалганууд соо бишыхан хүбүүд, басагад наадана.

—Манай ясли-саад 1966 ондо нээгдээ һэн. Иимэрхүү проектээр баригдаһан саад тиихэдэ Улаан-Үдэ хото соо үсөөн бэлэй. Тиигээд түрүүшээр хүшэршэг байгаа даа. Саадай гэрые тойроод хооһон. Гансал элһэн. Манай хүмүүжүүлэгшэдэй, хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоор нилээд олон модон һуулгагдаа. Одоол сааднай ёһотойл сэсэрлиг соо байдаг, —гэжэ «Теремогые» даагша Мария Антоновна Машкович хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье тиимэ. Энэ ясли-саад хадаа мүнөө үедэ Улаан-Үдэ хотын түрүү саадуудай нэгэн болонхой бшуу.

Эндэ 395 хүүгэд хүмүүжүүлэгдэнэ. 12 бүлэг үхибүүд үглөөнэй 7 сагһаа үдэшын 7 саг болотор эндэ наадажа, унтажа, сэнгэжэ байдаг.

Ясли-саад бүхы һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. «Байгаалиин булан» эндэ зохидоор эмхидхэгдэнхэй.

ФОТОРЕПОРТАЖ

„ХҮХЮУН ДАА МАНАЙ СААДТА...“

Улаан-Үдэ хотын Үдын урда бэедэхи Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжаар уруудажа ябахада, ута сагаан хоёр дабхар гэр ербын харагдаха. Зунай, хабарай һайхан сагта тэрэ гэр набшаһата модод сооһоо гоёор харагдадаг. Тэрэ гэрэй хажуугаар үнгэрэн гарахада, хүүгэдэй хүхюун дуунууд зэдэлжэ, хонгёо энеэдэн дуулдадаг. Энэ гэр соо Улаан-Үдын 56-дахи ясли-саад түбхинэнхэй. «Теремок» гэһэн гаршаг-нэ-

Тэндэнь заряа, шандаган, мэлхэй гэхэ мэтын амитад бии юм. Ахалагша группын үхибүүд тэдээнээ холлуулдаг.

Үхибүүд өөһэдөөшье, тэдэнэй түрэлхидшье ясли саадай хүмүүжүүлэгшэд Р. А. Антиповада, Г. И. Малютинада, М. П. Рыжаковада дуратай юм. Эдэ хүмүүжүүлэгшэд багашуулые налархай урин сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлдэг һэн хойноо олоной дунда магтаалтай.

Тиихэдэ тогоошон Г. А. Жуковагай бэлдэһэн эдеэ хоолые үхибүүд ехэ амтархажа, дуратайгаар эдидэг байха юм. Нянинууд Е. Р. Григорьева, А. П. Бабурина гэгшэд мүн лэ магтаалтай.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Теремок» соо ходо хүхюутэй.

Авторай фото.

ТАНИИЕ ямараар ХАНГАНАБ

МАЛШАДТА—АНХАРАЛ

Манай Зэдын аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд малшадые хангаха хэрэгтэ эртээнһээ бэлдэжэ эхилдэг гуримтай. Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэшье манай малшадай эрилтэнүүдые һайнаар хангахын тула худалдаа наймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй тусгаар зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тэдэнэй зорилгонууд тодорхойлогдоһон юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ бүхы гүүртэ, отаринуудай малшадые эд бараагаар хангахын тула автопоездүүдые эмхидхэһэн байгаабди. Энээниие мнай малшад ехэ һайшаагаа һэн. Нэгэн доро хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдыешье, ном болон бэшэшье хэрэгсэлнүүдые абаашахада, малшад өөһэдтөө хэрэгтэй эд бараа элбэгээр абадаг.

Мүнөө үедэ аймаг доторнай эхэ хонидой 240 гаран отара, һү һаалиин 34 томо фермэ бии. Гадна, жэжэ малай хэдэн арбаад гүүртэ, отарануудта хоёр-гурбан хүн ажалладаг. Үбэлжэлгын үедэ мал ажал дээрэ гурба мянга шахуу хүн хүдэлдэг. Түл абалгын үедэ малшадта туһалхаар мүн лэ олон хүн нэмэжэ ошодог юм. Эдэ бүхы зониие хэрэгтэй эд бараагаар саг соонь хангахын тула нилээд олон машина, хүнүүд хэрэгтэй болодогынь мэдээжэ.

Манай аймагай эд хэрэглэгшэдэй нэгэдэл 13 автолавкатай. Гэбэшье, энэмнай хаанашье хүрэдэггүй. Жэшээнь, гансахан Торнин совхоздо Алцак, Армаг, Хулдат, Хадхалдааша, Шартахи гэжэ һуурин газарнууд, хамта 5 отделени ородог. Эдэ нютагуудай малшадые эд бараагаар һаадгүйгөөр хангахын тула 4—5 автолавка үдэр бүри хэрэгтэй болодог. Теэд эндэмнай арайхан гэжэ 2 автолавка хүртэдэг. Мүн Борьёогой совхозой 3 отделениин, Оёорой совхозой, «Мир» колхозой гурба-гурбан отделенинүүдэй малшад түб һууринһаа ехэ холо газарта ажаһууна. Теэд эдэ ажахынуудта оройдоол нэгэ нэгэ автолавка хүртэнэ. Тиимэһээ автолавканууд ажахынуудаар саг соогоо ябажа шадахагүй байна.

Автолавкануудай ябаха маршрудые нютагай Советүүд ажахынуудай партийна организацинуудтай суггаа табижа, баталдаг заншалтай. Малай отара, фермэнүүд дээгүүр эд бараа зөөдэг автолавкануудай хэды дуталдабашье, үнгэрһэн 10 һарын туршада Торнин, Белоозерскын совхозрабкоопуудай автолавканууд түсэбөө 127— —103 процент дүүргэжэ шадаа. Мүн ном худалдадаг автолавка түсэбөө һара бүри дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта зарим автолавканууд графигайнгаа ёһоор ажалладаггүй байна.

Жэшээнь, Үшөөтэйн сельпогой автолавка жолоошон-наймаалагшагүй байһан дээрэһээ удаан саг соо малшадта ошоогүй. Дэрэстэйн совхозрабкоопой автолавка эбдэрээд, удаан саг соо заһабарилагдангүй һаатаһан байна. Эдэ мэтын дутагдалнуудһаа малшад саг соогоо хэрэгтэй эд бараагаар хангагдахаяа болижо, тон зүб гомдолнуудые оруулдаг байна. Зарим холын малшад ехэ сүлөөгүй үедөө тамхиндашье ошохо аргагүйдэнэ. Эдэ бүгэдые хараада абажа, холын фермэ, отарануудта байра дээрэнь 16 ларек нээхэмнай. Тэндэнь малшадта үдэр бүри хэрэгтэй болодог зүйлнүүд хододоо абаашагдажа, нэмээгдэжэ байха. Нютагай Соведүүд, партийна организацинууд автолавкануудай хүдэлмэриие хинан шалгадаг, хэрэгтэй газартань эд бараа эльгээхэ, захиха талаар тусгаар дэбтэр бии болгодог һаань, һайн бэлэй.

Адуу малаар, хүн зоноор олон, тала дайдаар баян, республикын хүдөө ажахын ехэ аймагуудай тоодо ородог манай Зэдын аймагта автолавкануудые нэмэжэ үгэхэ бэзэ гэжэ манай республикын худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой промышленностиин министерствэнүүдтэ, Буркоопсоюзда найданабди.

Хэрбээ автолавканууды е манда нэмэжэ үгөө һаань, малшадые эд бараагаар саг соонь хангалга улам һайжарха байна.

Н. СКРЕМИНСКИЙ.
аймагай эд хэрэглэгшэдэй нэгэдэлэй худалдаа наймаанай таһагые даагша.

Дансаран ДОРЖОГУТАБАЙ: УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

Хүнүүдһээ илгархаяа хүсэнгүй

Үгэеэ дан лэ гоёосогоожо бү хэлэ,
Үрэжэлгүй газарай тариандал хосорхо.
Үнэн юумэн үндэһөөрөө бүхэ лэ,
Үхэлгүйгөөр ула дороһоошье тодорхо.

Хүнүүдһээ юрын илгархаяа хүсэнгүй,
Хүгтүй уладаар худхархаяашье һанангүй,
Арадай хэрэг тээшэ тэгүүлэ,
Аглаг дэлхэйе нарандал гэрэлтүүлэ.

Сагаан сэдьхэлни...

Саһан сагаан сэдьхэлни
Наһан тухай гуниглаад.
Униар болон хайланал
Хизаар һайхан Буряадтаа.

Ургы сэнхир наһамни
Харгын далан дамжаһаар
Дууряан арадай аялга
Сууряан болон үнгэрхэл.

Наран тухай дуунуудни
Саран хүхын аялгаар
Саян, Байгал дээгүүр
Удаан удаан зэдэлһэй.

Ажабайдал тухай мүрнүүд

Орёолон гүйһэн эмнигтэл ажабайдал
Зорёолон хэзээдэш булгнхагүй.
Заяата тэрэнэйш бухниндаата харайдал
Заримашуулда холборхой — тахагүй.

Жолоогоо шанга залаалгүй һаа урагшань,
Жороогоор халиһан гүйдэл соонь
Хуура һүрэн унахалши даа арбагашан,
Хуурай талын тооһон соо...

Дуулан тэнээб гансаараа

Дүүрэн һарын туяагаар
Дууша зүрхым булягаад,
Дүүхэй намай туляагаа.
Харгы зүгнай нэгэн гээд.
Харахан нюдөөр сорьёод,
Хургым дүнгэн зорёолоо.

Ургын хангал агаараар
Уралым дайран
гасаалаад,
Дуран зүрхым гантаагаа.

Ноото шэнги хорёоһоо
Нойтон зүлгын оройгоор
Ниидэн гэртээ оролой
даа.

Хүхын дуута байгаали
Шүүдэр мүнгөө дэлгээжэ,
Һүүдэр татан байгаа лэ.

Дуулим һаруул зангаараа
Дууран һара аляархаа.
Дуулан тэнээб
гансаараа...

Хуушанай фотограф Петр Андреевич Яхновецкий үбэлэй хүйтэнэй бууджа, бар тайгын саһан хүнжэлдөө орожо дуурамсаар, «фото-буугаа» бэлдэжэ, «агнууридаа гарадаг». Һая оложо ерэһэн «олзоһоо» мантай хубаалдаа. Тэдэнииень уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

ТОЛИ

Энэ хуудаһандамнай:

Дансаран Доржогутабайн шүлэгүүд. „Эрхээ эдлэхысэ эдлээд“—Цырендулма Дондогойн шүүмжэлхы һанамжанууд. Бадма-Базар Намсарайн „Шог рассказ“. Яруунаһаа ерэһэн „Будамшуу“

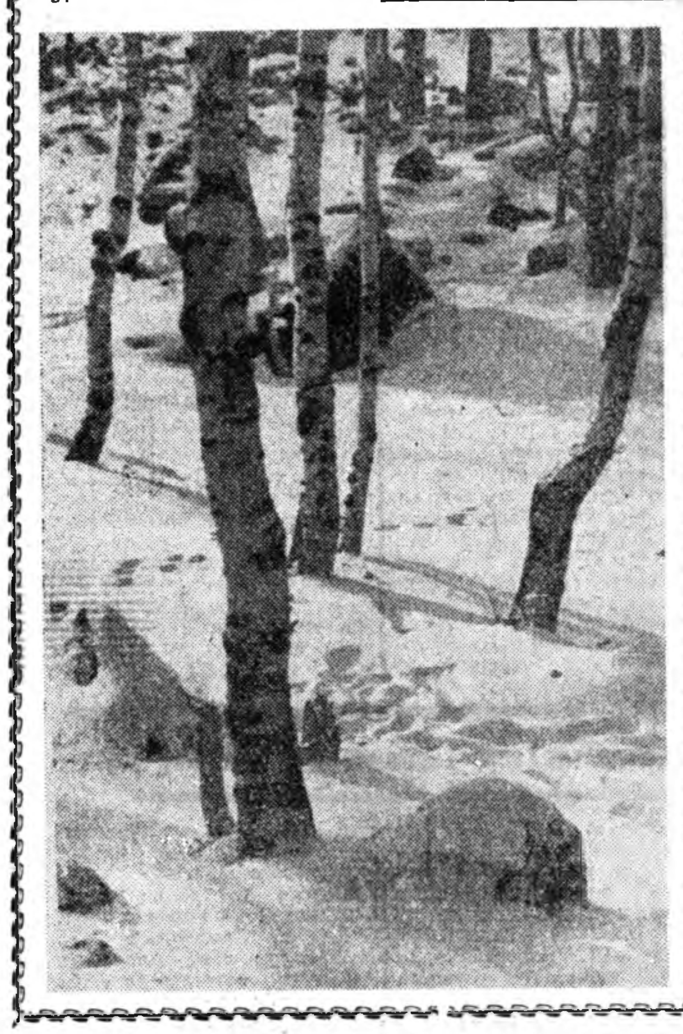

ЭРХЭЕЭ ЭДЛЭХЫСЭ ЭДЛЭЭД...

ЭХЭҺЭЭ түрэһөөр совет үе сагта үдэһэн, һураһан үетэн эрхэ сүлөөгэй гэгээн наранай элшые бэедээ нилээхэн шэнгээнхэй зон гэжэ мэдэнэбди. Һураха, ажаллаха, амарха, һунгаха, һунгуулха —бүхы эрхэеэ тооложо барахагүй хабди. Теэд уялгаяа бултыень мэдэдэг гээшэ гүбди?

Һураха эрхэтэйбди. Һураад, ямар нэгэн мэргэжэлтэй болоод:

— Намда ажал үгэгты!— гэжэ эрилтэ табиха эрхэтэйбди. Ажаллаха гээшэмнай совет хүнэй нангин эрхэнүүдэй нэгэн гэжэ мэдэнэбди. Зүгөөр һайнаар хүдэлхэ, һуража, мэргэжэл олгоһонойнь түлөө хамаг һайн һайхан эрхэ ямбада хүртөөһэнэйнь түлөө **һайнаар хүдэлхэ** уялгаяа мэдэдэг гүбди?!

ҮНГЭРӨӨШЭ зун Туркмениин ССР-эй Байрам-Али хотын магазин соо нэгэ наймаалагшые хараа б. Нимгэн сагаан костюмайнгаа энгэртэ техническэ дээдэ һургуули дүүргэһэн тэмдэг зүүжэрхиһэн. Харахада, багжагар хүдэр бэетэй, залуу хүн.

— Хүлисэгты, Та хаана инженернэ эрдэм шудалаа һэмта? — гэжэ һонирхобоб. Тэрэнэй хаана, юушье дүүргэһэниинь намда хамаатайшье бэшэ байгаа. Теэд юрэл асуугдаа һааб даа.

— Ашхабадта, — гэжэ тэрэ харюусаба.

— Мэргэжэлээрээ хүдэлэнгүй наймаалагша болоо гээшэ гүт?

— Ңаймаалагша байхада, муу гэхэ байна гүт? — гэжэ тэрэ урдаһаам асууба.

— Үгы даа. Наймаалагшын ажалые би муудхана бэшэб. Худалдаа наймаанай институт дүүргэһэн тэмдэгэй үбсүүндэтнай байбал, би тиигэжэ асуухагүй бэлэйб, — гэбэб.

— Би инженер-барилгашанби. Манай наран хэды шэнээн халуунаар шаранаб гэжэ мэдээ аабзат? Халуун наранда шаруулан-шаруулан ажаллаад, намайе ехэ салин абаха гээ гүт? Харин эндэ, һэрюухэн магазин соо намда өөртэмни амар бэшэ гү? Эндэ хүдэлхэдөө, би инженерэй салинһаа ехые олодог хүм, —гэжэ ехэл садхалан шарай харуулаа һэн.

Теэд юундэ инженер болообта? — гэжэ гайхабаб.

— Юун гэжэ хэлэлтэйб даа. Дээдэ һургуулитай болоод ябахада, муу бэшэ хаям...

Энэ хүнтэй үгэ буляалдажа шортоо юм байна гэжэ ойлгоходоо, би хөөрэлдөөгөө болюулаа һэм. Хамарһаа сааша харадаггүй, ажалла гэхэдэ атагад гэдэг, абаха болоходоо үлэгэд гэдэг хүнтэй юуень хэлэнэй зоболон хөөрэлдэбэ гээшэбиб?

Гэбэшье бүхы туркменүүд тиимэ бэшэ гэжэ би һайн мэдэжэ байгааб. Манние байрлуулһан Фатима хээтэй — юрын уйгур хүгшэн. 63 наһатайшье һаа, пенсидэ гаранхайшье һаа, миин һуужа шададаггүй, ажаллаһан зандаа. Басаганиинь — Турсун Давлетова — баһал эхэдээ адли ажалша. Турсунай басаган Галима педучилищи дүүргээд, интернат һургуулида багшалдаг. Чарджоу хотын techinstitutda заочноор ороод бусаа һэн.

— Очноор һураха аргатай байгаа хүнби. Эхэмни һураха һаа, очноор һура гээ. Теэд педучилищида дүрбэн жэлдэ һурааб. Стипенди абадаг байгааб. Наймые дүүргэтэрээ интернат һургуулида һурааб. Хэды болотор гүрэнэй хүзүүн дээрэ таршалхабиб, хүреө болоо гэжэ эхэдээ ойлгуулааб. Хани басагамни — Ахунай баһа тиигээ. Хоюулан ото сугтаа һураа зомди. Заочноор баһа хамта һурахабди, — гэжэ Галима хөөрөө һэн.

— Хани басагантнай ямар яһанайб? — гэжэ һонирхобоб.

— Туркмен...

Эхэ, эсэгын һургаал һургуули хүмүүжүүлгэ хоёр бэе бэедээ зүришэлдөөгүй байхадаа, эдир үетэнэй үзэл бодолой зүбөөр бүрилдэлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ гэжэ һанагдана.

БАТА Цыденович Тыхеев — дээдэ һургуулитай хүн. «Эрдэмтэ-агроном» гэжэ диплом соонь бэшээтэй. Теэд энэ нүхэрнай агрономоор оройдоо хүдэлөөгүй. Али хүдөө ажахыда хабаатай зургаанда хүдэлдэг байгаа ха гү? Үгы! Шофёрой курса дүүргээд, мүнөө «ута һүүлтэй солхооб» эрьюулжэ, хойто зүг гаранхай. Тэрэнэй ябадалые ондоогоор тайлбарилха аргамни үгы. Айхабтар гүнзэгы патриотическа мэдэрэлтэй байгаа һаа, шэлэһэн мэргэжэлээрээ 2—3 жэлэйшье туршада хүдэлхэ, хэрбээ агроном болож бишахагүй байнаб гэжэ шиидээл һаа, мэргэжэлээ һэлгэхэ һэн.

Шофёроорше хүдэлхэдөө, ниитэдэ туһатай юумэ хэжэл ябаа юм аабза. Теэд юунэй түлөө табан жэл шахуу дээдэ һургуулида һураһан болонob? Табан жэл шахуу гүрэнэй стипенди абажа һурахадаа, юун гэжэ бодожо ябаа һэн хаб? Дээдэ һургуулида анхан ороходонь, заатагүй агроном боложо, шэниисын шэнэ сорт бии болгожорхихо һанаатай, бүхы наһаяа тариан ажалда зорюулхаар бодожо ябаһан хүбүүн гү, али басаган Тыхеевтэ түрюулжэ, институдай богоһын саана үлэшэһэн байгаа аалам? Тэрээн тухай Тыхеев һанаата болодог, һэшхэлынь үбдэдэг байгаа һэн ха гү? Агроном болоjo, хүдөө ажалда хүдэлхэ дурагүй байһанаа хэзээшье мэдэжэ ябаа ёһотойл! Эрхээ эдлэхысэ эдлээд лэ, тэрэнээ харюулха һэнэггүй ябадал гаргаһан болоно бэшэ аал?

ТАЛААН болоходоо, имэрхүү хүнүүд бидэнэй дунда үсөөн гээшэ ааб даа. Зарим заримдаа хуушанай үлэгдэлэй һэбшээн тогтууригүйшүүлые дайраад абана хаш даа. Тэрээндэ дайруулхагүй гэжэ оролдобол, тиимэ һэбшээн барагтай юм бээзэ. Зүгөөр гээгдэнги мэдэрэлэй хүрэнгэ уураг тархиин уршалаа соо хабшуулдашаһан байбал, тэрэ аймшагтай даа.

— Басагаяа яажашье һаань, институтда оруулжа үзэхэб даа. Ядаха болоо һаа, институдай багшанарта нэгэ таргахан хониёо гаргаад, абаашажа барюулжархихадаа, һөөргөөшье харахагүй хүн байха, наадахитнай,—гэжэ ажахын дээхэнүүр тушаал даадаг Г. гэжэ нүхэр һөөл бардамаар хөөрэжэ һуугаа бэлэй. Тиихэдээ басагамни арбан жэлдэ совет һургуулида һураа, һураһанайнгаа түлөө нэгэ сагаан мүнгэ түлөө бэшэ, һураха эрхэеэ яһалаа эдлээ, институдта орожо шадаагүй һаа, хүдэлнэ ааб даа гэжэ тэрэнэй ухаанда заахашье ороогүй хэбэртэй һэн.

Хэрбээ басаганайнь үзэл бодол зүбөөр бүрилдэһэн байгаа һаа, эсэгынгээ ама бардамаар дуугаржа һуухада хүнһөө эшэхэ, аягүйрхэжэ байгаал даа. Теэд аягүйрхэһэн, дураа гутаһан тэмдэг басаганай шарайда үгы байгаа һэн. «Эсэгэмни мэдээл ёһотой» — гэжэ һанаһан янзатай һуутаа бэлэй.

ХҮН гээшэ эхэ, эсэгынгээ ашые наһан соогоо харюулжа шададаггүй юм гэгшэ. Тэрээн шэнги Эхэ ороноймгоо ашые дүүрэнээр харюулжа шадахамнай баһа хэлсээтэй юм бээзэ. Гэбэшье абахал гэжэ амаа ангайжа байнгүй, үдэр бүриингөө уялгые үнэн сэхээр дүүргээд лэ ябаха гээшэ һайхан һэшхэлэй хэрэг гэһэн мэдэрэлые үхибүүдэй ухаан бодолдо хадуулгажал байха хэрэгтэй гэжэ һанагшаб.

Ц. ДОНДОГОИ.

ШАЛ ПЯЛ ХОЁР

ШОГ

Фермын туталшан Шара Пагма һүниин харуулшанаар хүдэлдэг Хара Базартаа автолавкаһаа эхир хоёр тапочка гутал хабар худалдажа абаһан байгаа. Энэ паар тапочкань ногоон сэмбын үртэһөөр оёгдоһон, резинэ улатай, хүрин миндаһаар хүбөөлүүлһэн зөөлэхэн бүд дүрэнхэтэй, хүлдэ хүнгэхэн, аятай зохидхонууд һэн. Хара Базар һамганайнгаа худалдажа абаһан ногоохон тапочкануудые үдэртөө амаржа байхадаа үмдэжэ, хониной хоорондуурнь гүйжэ гарашахаар мааа хоёр хүлэйнгөө шалаа шархираа гарган, хотон соогуураа, газаа гэртэ хүнгэхэнөөр алхалагша бэлэй. Хүлһөө һугалаад, амаржа хэбтэхэдэнь, тэдэ тапочкануудынь зэргэлхэдээ, бэе бэеэ харан харан, мухалай доро амаржа байдагууд һэн. Байн, зунай үнгэржэ байхада, һаланшагаар үмдэгдэһэн тапочкануудынь хуушаржа, шорой тооһондо дарагдажа, мааа хүлнүүдыень һажаан, жалжагынууд болошобо.

— Нэгэ үдэр, үдэрһөө хойшо һүниин харуулда байжа, унтангүй хоноһон Хара Базарай булайхан зохидоор һажажа байтар, хэдэн үйлсын саана байдаг Мудай нүхэрынь ерэжэ, хони гаргаалди, ошожо, халуун шуһа эдеэд ерыш гэжэ һэрюулбэ. Үнихэнэй хониной халуун шуһа эдеэгүй Хара Базар һүг харайн бодожо, яарал түргөөр тапочкануудаа углаад, Мудайтай гэртэнь ошобод. Ошоходонь, тогоогоор дүүрэн мяхан шанагдажа, Мудайн һамган Янжин һахы һалаг, тогооной хажууда шанага баринхай, һабандана. Тиигэһээршье байтар, мяхан тогооһоо гаргагдажа, Хара Базар Мудай хоёрто табагтай обогор мяхан табигдаба. Мудай ханзын саанаһаа нэгэ шэл харые гаргажа, табагтай мяханай хажууда сылытэр табижархиба. Эдэ хоёрнай самсаалтай стаканай хахадаар хээд, ууэжархиһан бэеэрээ, хототой шуһа хоёр хоногоор холёод, эдижэл мэдэбэ. Үнихэнэй архи уугаагүй Хара Базар хорхойтойгоор ууһандаа гэхэ юм гү, али гурбан дундые уугаад байхадаа, һогтобо хэбэртэй. Эдэ хоёрой ууэжа, эдижэ садаад, шашалдажа һуутар, центртэ байдаг Шагтуу Шалхар ама халамгайшаг орожо ерээд: «Һанаһан айлда болоһон эдеэн» — гэжэ эгээл энээниие хэлэхэ, «Яашаһан амандаа золтой хүн гээшэ биб» — гэн, үбэрһөө нэгэ шэл харые гаргажа, урдань табяад: «Ууя!» — гэбэ ха. Ама халаһан Хара Базар Мудай хоёр «Һэм!» — гэлдэн, тэрээнһээнь аягалаа һэн ааб даа. Тиигэжэ хониной шуһан дээрэ найрлажа һуутарынь, аргагүй ехэ уһатай аадар шааяшаба. Газаа шал шабар болоожо, түргэн аадарай уһан хонхосог газараар тогтожо, доболуур газараар талаян болон урдаба. Аадарай намдахада, Хара Базар нилээд һогтонхой, гэр тээшээ мэхэрээ һэн. Тапочкатай ябаһанаа мартажа, хамаагүй гэшхэлнэ. Хоёр ногоон тапочкань шал шабар соогуур, шагайсаа уһан соогуур ябаһанһаань шал-пял болотороо нороод, гахайн умбадаг шабар соогуур гарахадань, хоюулан һугараад үлэшэлэй. Тапочкатай, үгыгөөшье мэдээгүй Хара Базар хүл нюсэгэн гэртээ ороо һэн.

Үглөөдэрынь жаран наймаатай Жарбай хүгшэн Жамбалайда ошожо ябатараа, гахайн шалбааг соо хоёр тапочкын хэбтэхые хаража, түлүүраараа арай ёохон үлгэн абаад, гасууда үлгэбэ: «Угаагаад, сэбэрлээд үмдөө һаа, гуталай оро хаахал юм һэн хаш, жаалдаг даа саашаа, нэгэн хэрэглэжэ абана ааб даа», — гэжэ үгэлһөөр саашалаа бэлэй.

Гасууда үлгэгдэһэн хоёр тапочка шал шабар болошонхой, шал-пял болотороо норошонхой, уһа һабанажа байгаа һэн. Иигэжэл сэбэр сэлмэгхэн эхир тапочкануудай эзэнэйнгээ һаланһаа Шал Пял хоёр болоод, гасуугай оройдо хосоржо байна ха юм. Иигэжэл, нэгэ зариман сэбэр сэлмэг ябаһан аад, арбан гурбан жолоотой архиин гэмээр имэрхүү байдалда орошодогынь ехэл гэмшэлтэй юм даа.

Б. НАМСАРАЙН.

ГУРБАН ЕХЭ ЯРУУНАДА ГУРБАН ЖЭЛЭЙ ШЭБХЭ

Гушан гурбан Гулбай, гурбан ехэ Яруна гээд анханһаа нааша суурда гараһан айл аймагтамни «Юбилейный» совхозой Улхасаагай отделени бии гээшэ. Энэл отделениин Тудхалтын хонишодой отарада декабрь һарын түрүүшын арба гаран хоногой туршада ушаргүй ехэ хүл хөөрсэгэнөөн боложо байба: хүнгэн, хүндэ машинануудай шурьялдаан, ажахын ноёд һайдай ба мэргэжэлтэдэй субалган, хонидой хуушан байрын һуурида «Дружба» хюрөөгэй хүшэгэнөөн, лом болоод һүхэ балтын хангираан. Энэ үзэгдэл хара үглөөнһөө эхилээд, үдэшын боро хараан болотор замханагүй. Хонидойнь байрын үүдэ үрхөөр, сонхо шагаабаряар бензинэй шороб утаан манантан гараад. дүтын ой, тала руу хүхэрэн һуунагтана. Үгы, энэ юрэдөө юун боложо байна гээшэб гээд, гайхахын ехээр гайхажа, гэлыхын ехээр гэлыбэб. Түл абалган эхилээ гэхэдэ, дан эртэ бшуу. Тэндэ юунэй боложо байһые хараха юм байна гээд, үүдээрнь орохо гэжэ ябатарни, ай бурхан, зайлуула ехэ, нэгэ һандигар тэргын хангирхай хоорбоор дүүрэн шэбхэ шэрэһэн эрэ хүнүүд хажуугаарни уухи-аахи табилдан, шүүд лэ дайражархин алдаад үнгэршэбэ.

— Һүү-е, ойлгыт, ашаатай тэргээр хүниие дайруулжархихатнайл, — гэхэдэмни, тэдэ хүнүүд тэргэ зүдхэжэ ябаһандаа дуу гараха эрхэгүй һэн хойноо абяа анииргүй саашалбад.

Хотон руу бүри нарибшалан хараха д а м н и , хүхэ манан утаан соогуур үшөө зургаа-долоон хүн элиржэ, тусхай түмэр шаантаг, балта, нарин ба бүдүүн, ута ба богони салирнуудые бараад, һахы һалаг хүлэртэрөө шэбхэ малтажа байба. Нэн түрүүн ухаандамни ороһон бодол иимэ байгаа: «Үбэл болгожорхёод, хүйтэн шэбхэ һүхөөр сабшажа, шаантаг шаажа, салираар хүшэжэ малтаха, бэеэрээ зүдхэжэ шэрэхэдээ, яажа ябаһан зон гээшэб?».

Тэндэ байһан хүнүүдтэй үнэн зүрхэнһөө сэхэ руунь хөөрэлдэбэб. Эндэ боложо байһан ушарай үг удхыень тэдэ хүнүүд бүри һайса ойлгуулжа үгэбэ.

Гурбан жэлэй саада тээ, хөөрхы Тудхалтада шэнэ байра баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байгаа юм ха. Теэд тэрэ байрань мүнөө сагай барилгада тон шухала хэрэгтэй эрилтэнүүдтэ таарахагүйгөөр хэгдэһэн байшоо. Ямаршье машина, техникын орожо багтахагүй набтархан үүдэтэй, досоохи тулга-баханануудайнь хоорондохи зай нариихан, хобитор. Республикымнай бүхы ажахынууд малайнгаа байра, хото хорёо соо сугларһан шэбхэ, шоройе сагай дулааржа тэниһэн хойно элдэбын машина, техникэ хэрэглэжэ байгаад, тон бэлэхэнээр, богони сагай туршада нуга сабшалан дээрэе гартана бшуу. Харин эндэмнай тиимэ бэшэ байна. Үбэлэй янгинама шэмэрүүн хүйтэниие, мүн түл абалгые газаагаа оруулжархёод, модо хюрөөдэдэг хюрөөгөөр шэбхээ отолжо байхадань, гайхахын ехээр гайхамаар ха юм даа.

Тудхалтын хониной байра ашаглалгада ороһоор гурбан жэл болобо. Гурбан жэл удаагаар шэбхэнь гаргагдаагүй, гунан «наһатай» болоод, жииртээл гуша-дүшэн сантиметр, зарим тээгээ хахад метр шахуу зузаантай байба ха юм.

— Хюрөөмнай орой урагшаа ябажа үгэнэгүй, — гэжэ Равилай хэлэхэдэ, тус ажахыда хэдэн жэл удаагаар зоотехнигээр хүдэлһэн, мэнэл һаяхан ондоо тушаалда ороһон Ф. В. Заматкин ехэ гайхаһан янзатайгаар урдаһаань асууба гээшэ:

— Хониной байра соо хайшан гээд хайр шулуун, шиферэй, шэлэй түгдэрхэй орохо болоо юм? Бү зорёолыш даа, юрэдөө.

Равиль зорёолнотгүй, «Дружба» хюрөөнь үнэн дээрээ урагшаа ябанагүй, гэнжэнь тэрэ сагтаа мохоно, ондоо шэнэ гэнжэ табиха гэхэдэнь байхагүй.

Тус отарын ахалагша хонишон Абдулхан Хасановтай хөөрэлдэбэб. Энэ хүмнай одоол, сэхыень хэлэхэдэ, хэбтэһэн хони хүдэлгэхэгүй, даруу номгон зантай, урагшаа һанаатай нүхэр байба. Мүнөө зун шэнэ түлгэ хонидые даажа абаад, «Тудхалтын буусада үбэлжэхэш, хурьгалуулхаш» гэхэдэнь, «Шэбхыень саг соонь гаргажа хаяха һаатнай, хонишон болохоб, дуратайшье байнаб» — гэжэ мэдүүлһэн байна. Совхозойнь хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэ (Р. Д. Холхондоев) — хэниинь хэн гэшэгүй бултадаа уһан дээгүүр үрмэ тогтотор ама алдаһан байха. Тэрэ гэһэнһээнь хойшо саг ошожол байгаа, шэбхэшье тэрэл һууридаа байжал байгаа.

— Саг орой боложо байна. Иигээд байха юм һаатнай, дээдын зургаануудта дуулгахамни, — гэжэ хонишон Хасановай хэлэхэдэ, «Хайрлыш, яана гээшэбши, өөһэдын зон хадаа үгэеэ ойлголсоно бээзэбди» гэхэшэлэн совхозойнь хүтэлбэрилэгшэд гуйһан байха.

Үбэлэй хүйтэн улам шангаржа байна. Тус совхозой үшөө нэгэ гүүртэдэ дүнэн «наһатай» шэбхэ бии юм гэжэ дуулдана. Тэрэ юун лэ ааб?

Тудхалтадахи хүл хөөрсэгэнөөн ямар хойшолонтойгоор дүүрэһэн байгаа хаб, «Юбилейный» совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энэ ушарһаа ямар тобшолол хээ хаб гэжэ хүндэтэ уншагша нүхэдтөө Будамшуутнай заатагүй дуулгаха байхаб. Дуулгахаб даа, дуулгахаб.

БУДАМШУУ.

Яруунын аймаг.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Хоёр бухын толгойе нэгэ тогоондо шанажа болохогүй.

Тодхоһоор тогоон, туухаар мал хэрэгтэй.

Хүнэй эдеэ эдижэ барахагүй, хүнэй архи ууажа барахагүй.

Эхэдээ эрхэ хэнзэ, баабайдаа баатар толбон.

Агсан морин амаргүй, аляа хүн жаргалгүй.

Ороһон бороо арилдаг, ерэһэн айлшан бусадаг юм.

Дуугай хүнэй нүгэлын ехэ, дунда нуурай шабарын ехэ.

Үхэрөөр ябаһан ябагаһаа дээрэ, үетэнһөө һалахада, үхэһэнһөө доро.

Шанаһан мяхан халуундаа, шагша үгэ һониндоо.

Эсэгшэгүй шүдэн, элэшэгүй хэлэн.

Муу һанаатай, шабар дотортой.

Үнеэн үхэхэдөө, һүтэй болодог.

Һайнһаа һалбар, мууһаа шонхор.

Шоно хонин хоёр сугтаа байжа шадахагүй.

Түргэдэжэ ябаһаар түрингөө һамна гэшхэхэ.

Арадай түлөө алалдаха, зоной түлөө зоболдохо.

Һайн эрэ зондо ноён, муу эрэ һамгандаа ноён.

С. БАЛДАЕВАЙ суглуулбариһаа.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» декабриин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн 47-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо:

«Спортлото» — 4 (альпинизм), 9 (барилдаан), 21 (морёор урилдалгын спорт), 29 (парашютна спорт), 40 (аяншалга), 49 (даам);

«Спортлото-2» — 1 (авиаспорт), 5 (бадминтон), 7 (биатлон), 18 (городки), 43 (фехтовани), 48 (шатар).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудһанда. «Малай үбэлжэлгэдэ гол анхаралаа хандуулха» — түрүү бэшэг. КПСС-эй Улаан-Үдын партийна конференциин материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ажалша коллективтэ нүлөө үзүүлхэ» — Прибайкалиин районно партийна конференциһээ В. Озеровой бэшэһэн тоосоон. М. Яковлев «БАМ-да түрүүшынхеэ». «Багааршье уһалхада, ургаса эрид дээшэлдэг» — Б. Бадармаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Тэмсэлэй манлайда». В. И. Трубачеевэй 80 наһанда зорюулагдаһан Н. Егуновой статья. РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин. И. Тугутовай Декабристнууд тухай студентнэрэй бэшэһэн материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй мүрөөр. Л. Неретина— «Эльбэшэ, мэдэлшэд хаанаһаа гаранаб?» Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Уран шүлэг». А. Недогонов (үнгэтэ). 10.40 — «РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ. 10.50 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.20 — «Элүүр энхэ байлга». 11.50 — «Һайн шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха». 12.20 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». «Декабрист Н. Бестужев» (үнгэтэ). 12.50 — «Үхибүүдтэ — ф и л ь м». «Хоёр хани нүхэд». 14.10 — «Король и дыня» — мультфильм (үнгэтэ). 14.25 — «Ан амитадай аймагта» (үнгэтэ). 15.25 — «Хани харилсаан (үнгэтэ). 15.55—«Я балерина» — фильм-балет (үнгэтэ). 16.25 — «Юһэдэхи студи. 17.25 — «Человек, который совратил Гедлиберг» — телевизионно зүжэг. (Иимэ нэрэтэй М. Твенэй романаар). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «Энеэдэ нааданай үдэшэ» — эстрадын программа (үнгэтэ). 20.25 — «Зея мүрэнэй гэрэл» (Хоёрдохи дамжуулга, үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — П. Чайковский. «Табадахи симфони» (үнгэтэ). 22.05 — Баримтата фильм. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «А. Герман дуулана». Польшоһоо дамжуулагдаха (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная—2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта— 2-69-58, культуры и школ— 2-60-21, писем и селькоров— 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61

☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03709. Заказ № 01598.